au

arkkitehtiuutiset

3 • 2020

15.–17.5.2020

Katso ohjelma:
www.openhousehelsinki.fi

Open House Helsinki

PAULA HUOTELIN
SAFAn pääsihteeri, *au:n* päätoimittaja

LAURA MENDELIN

> Asuttavuudelle ei ole numeroita ja raja-arvoja suunnittelun kustannusohjauksessa.

Asumisen kestohaasteita

Helpot kysymykset ratkeavat lähes itsekseen, vaikeiden hoito vie aikaa. Jotkin ratkaisut näyttävät siirtyvän ajasta ikuisuuteen, kun yhteiskunnalliset muutokset päivittävät kysymyksenasettelun aina uudestaan. Eräs kestosuosikki aiheiden joukossa on asuminen monine ulottuvuuksineen.

SAFAn julkaisut tarjoavat tärkeisiin aiheisiin mainion aikaperspektiivin. Neljänkymmenen vuoden takaa *Arkkitehtiuutisista* löytyi vuoden 1980 liittovaltuuston syyskokouksen päätös seuraavan vuoden teemaksi. Se oli asuminen, kuten tänäkin vuonna. Teemaa kerrottiin kehiteltävän Arkkitehtipäiville, ja siihen liittyviä ajatuksia ja ideoita saattoi jäsenkunta toimittaa SAFAn toimistoon. Myöhemmistä numeroista löytyikin SAFAn seminaari *Asuminen ja arkkitehtuurin hinta*, jonka avasi liiton puheenjohtaja **Matti K. Mäkinen** otsikolla *Asumisen hinta ja laatu*. Luentojen aiheita olivat muun muassa *Arkkitehtuuri ja elämänlaatu*, *Asuminen ja ihmisen kasvu* ja *Eikö arkkitehtuuriin ole varaa*.

Sisäasiainministeri **J. Koikkalaisen** puheenvuorossa syyllisiksi asumisen epäkohtiin lueteltiin eräiden kaupunkien liian nopea kasvu, puutteellinen maapoliittinen lainsäädäntö ja rakennuslain epäkohdat sekä arkkitehtien käsien sitominen niin sanotuista kustannussyistä. Viimeisimmän osalta ministeri peräsi rakentamisen kustannusten syynäysten sijasta avarakatseisempaa asennetta sekä asukkaan ja yhteiskunnan kustannusten tarkastelua. Tilaisuuden yhteenvedossa mainitaan toimenpiteiksi esimerkiksi kaavoitusjärjestelmän kehittäminen ja rakentamisen byrokratian vähentäminen.

Aihe, kipukohdat ja lääkkeet ovat edelleen ajankohtaisia. SAFAssa niitä käsitellään sekä maankäyttö- ja rakennuslain uudistamista seuraavassa MRL-työryhmässä että teemavuoden ajaksi perustetussa asumisen työryhmässä. Jäsenistöä ovat mietityttäneet muun muassa komeroihin sullottuja vuokra-asujia tuottavat sijoittajavetoiset kohteet.

Vilkas pienasuntojen rakentaminen synnyttää kekseliäitä ratkaisuja, kun asuinhuoneita sijoitetaan syvärunkoisiin rakennuksiin ilman suoraa yhteyttä ulkoilmaan. Valoa putkilon perälle johdetaan ikkunallisen välitilan kautta. Aikaisemmin näitä makuutiloiksi etupäässä käytettäviä kolosia kutsuttiin alkoveiksi, nyt asuinhuoneiksi. Pienasuntojen koon pieneneminen, porrassyöttötehokkuus ja suunnitteluratkaisujen yksipuolistuminen nostavat jälleen pohdittavaksi asumisen ja elämisen laatutekijät sekä sosiaalisen kestävyyden, samoin tarpeen määritellä uusiksi asuntoa koskevaa nimikkeistöä.

Mitä on nykypäivän ja tulevaisuuden asuminen? Pieni yksiö pöhinäalueella on todennäköisesti asuttavuudeltaan parempi kuin samankokoinen asunto ilman palveluja jääneessä lähiössä. Asuttavuudelle ei ole numeroita ja raja-arvoja suunnittelun kustannusohjauksessa.

Hyvät kollegat ja lehden lukijat, kynälle on edelleen töitä. *Arkkitehtiuutiset* julkaisee mielellään osuvia kirjoituksia niin asumisesta kuin muistakin yhteiskunnallisesti ja ammatillisesti merkityksellisistä suunnittelu- ja ympäristökysymyksistä.

TILAISUUS PERUTTU!

Alison Brooks

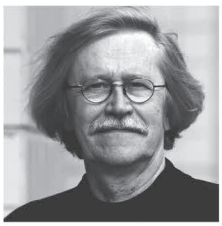

Arto Kiviniemi

Sofie Pelsmakers

FUTURESPECT

ilmoittautuminen on auki / **safa.fi/arkkitehtipaivat2020**
etkoilua torstaina **7.5.** / ekskursio-ohjelmaa lauantaina **9.5.**

au 3 | 2020

3 Pääkirjoitus
Asumisen kestohaasteita
Paula Huotelin

6 Haastattelu
Tähtäimessä kestävä huominen
Tapio Kaasalainen

10 Asuminen
Kaupunki takaisin kaupunkilaisille
Kristiina Kuusiluoma

12 Tapahtumat
12 **Apoli innosti eduskunnassa**
Leena Rossi
14 **Asuminen, ilmastonmuutos ja numerot**
Katja Maununaho

16 Arviot
16 **Arkkitehtuurimodernismin tiennäyttäjät**
Esa Laaksonen
18 **Vanhojen talojen toinen tilaisuus**
Tarja Nurmi
20 **Le Corbusier – teoreetikko, taiteilija ja arkkitehti**
Lauri Jääskeläinen

24 Kolumni
Asuntomarkkinat vai finanssimarkkinat?
Kaarin Taipale

26 Kilpailut
26 **Koulukeskuksesta uuden alueen maamerkki**
32 **Parhaat tekijät esiin**
Charlotte Nyholm

34 Palkinnot
Pritzker-palkinto Yvonne Farrellille ja Shelley McNamaralle

38 Ammatissa
Motivaattorina halu vaikuttaa
Taavi Lindfors

42 Opiskelijat
Opiskelijatoimintaan lisää keskustelua ja yhteistyötä
Emma Savela

44 MARK
Mallinnatko maisemaa?
Lauri Lemmenlehti

Kansikuva

HOAS Jätkäsaari, Helsinki,
Play Arkkitehdit, v. 2017.
Kuva Mika Huisman.

> Kestävyyden ja kohtuuhintaisuuden ei tarvitse sulkea toisiaan pois.

Tähtäimessä kestävä huominen

Belgialaissyntyistä Sofie Pelsmakersia kiinnostaa erityisesti tutkittuun tietoon perustuva, kokonaisvaltaisesti ekologinen rakentaminen. Hän olisi esiintynyt toukokuun perutuilla Arkkitehtipäivillä.

Sofie Pelsmakers työskentelee kestävän arkkitehtuurin ja asuntosuunnittelun tenure track -apulaisprofessorina Tampereen yliopiston arkkitehtuurin yksikössä. Hän vetää siellä myös kestävän asuntoarkkitehtuurin tutkimusryhmää (ASUTUT).

Akateemisella urallaan Pelsmakers on muun muassa julkaissut palkitun kestävää rakentamista käsittelevän oppaan *The Environmental Design Pocketbook* sekä osallistunut lukuisten muiden teosten kirjoittamiseen. Hän myös toimii apulaispäätoimittajana *Buildings and Cities* -lehdessä.

Mikä alun perin johdatti sinut kestävän arkkitehtisuunnittelun pariin?

– Tieni arkkitehdiksi alkoi Indonesiassa viettämälläni vuoden mittaisella opintovaihtomatkalla 1990-luvun alkupuolella – ennen kuin kestävyyden termiä edes käytettiin laajalti. Asuin arkkitehti, professori **Toni Atyanton** perheen luona ja inspiroiduin näkemistäni voimakkaan paikkasidonnaisista opiskelijatöistä. Palattuani Belgiaan aloitin arkkitehtuurin opinnot.

Kontrastina Indonesian paikkasidonnaisuuteen kotimaassani tyypillinen kontekstin sivuuttaminen ja vau-arkkitehtuurin ihannointi oli minulle pettymys. Tämä johdatti minut työkokemuksen perässä Lontooseen, missä päädyin suorittamaan maisterinopintojani kestävästä kehityksestä. Muutto vahvisti identiteettiäni kontekstuaalisena suunnittelijana – konteksti muodostaa arkkitehtonisen lähestymistapani ja toimii sen voimavarana. Mikä tärkeintä, Britanniassa sain tilaisuuden tutkia tätä opinnoissani.

Millaisena näet arkkitehdin roolin ja vastuun kestävässä rakentamisessa?

– Minulle arkkitehtuuri ja siten arkkitehdin rooli ja vastuu saivat todellisen merkityksensä kestävyyden kautta. Kyse on sekä ihastuttavien tilojen luomisesta asiakkaalle ja käyttäjille että velvoitteesta varjella yhteistä hyvää vähentämällä paikallisia ja maailmanlaajuisia ympäristövaikutuksia. Edulliseen energiaan turvautuminen on sallinut meidän unohtaa rakentamisen kontekstisidonnaisuuden ja jättää huomiotta esimerkiksi paikalliset resurssit, maantieteellisen sijainnin, ilmastoolosuhteet ja jopa käyttäjät.

Onnistunut arkkitehtuuri on tekijäänsä pitkäikäisempää – tämän aivan liian harva muistaa. Tietoisuus luomamme arkkitehtuurin ympäristöllisistä ja sosiaalisista vaikutuksista muuttaa käsitystä sekä maailmasta että omasta roolistamme. Kestävässä arkkitehtuurissa ei ole kyse vain mitattavista suureista vaan myös laadullisista tekijöistä. Ammattikunnan eettistä vastuuta huomioida kestävyys ei voida enää kyseenalaistaa.

Mitkä ovat suurimmat haasteet ja mahdollisuudet, joita ilmastokriisi asettaa arkkitehdeille?

– Elämme resurssirajoitteisen arkkitehtuurin aikakautta, mikä sulkee ovia joiltakin ratkaisuilta. Osa arkkitehdeista kokee tilanteen luovuuttaan rajoittavana, mutta itse näen siinä innostavan mahdollisuuden avata uusia ovia ja kehittää uusia luovia ratkaisuja. Tätä vastuullisuutta pyrin välittämään myös oppilailleni.

Arkkitehdeilla on ainutlaatuinen mahdollisuus haastaa nykytilannetta kestävän maailman luomiseksi. Hiilineutraaliu- ▶

FEDERICO CALBOLI

Granville New Homes, Brent, Lontoo.

Bermondsey Spa, Lontoo.

> Hiilineutraaliuden saavuttamiseksi tarvitaan radikaalia ajattelua ja lähestymistapoja.

den saavuttamiseksi tarvitaan radikaalia ajattelua ja lähestymistapoja. Vaatimustason on oltava kauttaaltaan korkea kaikilla kestävyyden eri osa-alueilla. Arkkitehteina emme voi väittää matalaenergiakohteen olevan kestävä, jos esimerkiksi materiaalivaikutukset ja käyttäjien tarpeet on sivuutettu. Tarvitaan aidon kokonaisvaltaista otetta. On myös muistettava, että ilmastokriisi edellyttää sekä olosuhdemuutosten minimointia että niihin mukautumista.

Tyypillinen arkkitehdin yleistietämys ei enää riitä, vaan tarvitaan lisää eri alueiden asiantuntijoita. Arkkitehteina meidän on tiedostettava omat rajoitteemme, jottemme parhaista aikomuksistamme huolimatta päädy pahentamaan tilannetta. Meidän täytyy siis toimia tiiviissä yhteistyössä muiden alojen kanssa ja sen ohessa merkittävästi lisätä omaa ilmastotietouttamme.

Erityisasiantuntemukseesi kuuluu kohtuuhintainen asuntosuunnittelu. Miten kohtuuhintaisuuden ja ympäristöystävällisen suunnittelun tavoitteet suhtautuvat toisiinsa?
– Rahalla saa tiettyjä kestäviä ratkaisuja, mutta kestävyyden ja kohtuuhintaisuuden ei tarvitse sulkea toisiaan pois. Hyvät passiiviset suunnitteluratkaisut riittävän varhain tehtyinä eivät maksa mitään, ja kestävästi suunniteltu rakennus on käytönaikaiset kulut huomioiden kustannustehokas. Mitä myöhäisemmässä vaiheessa kestävyys otetaan huomioon, sitä monimutkaisemmaksi ja kalliimmaksi lopputulos muodostuu niin toteutuksen kuin käytönkin kannalta. Näitä keskeisiä teemoja käsittelen sekä kirjassani että Tampereen yliopistossa syksyllä alkavalla kestävän arkkitehtuurin kurssillani.

Kokonaisvaltainen onnistuminen lähtee hyvästä kaupunkisuunnittelusta, joka tukee rakennustason ratkaisuja. Lontoossa työskentelin kohtuuhintaisen matalaenergiarakentamisen parissa arkkitehtina ja kestävän suunnittelun johtajana Levitt Bernstein -toimistossa. Tuolloin laaditussa Granville New Homes -projektissa keskeisenä lähtökohtana oli auringonvalon pääsy yhteispihoille ja asuntoihin sekä toisaalta ylilämpenemisen välttäminen. Arkkitehtisuunnittelussa nämä seikat vaikuttivat kokonaisvaltaisesti niin rakennusten suuntaukseen, massoitteluun, varjostukseen kuin materiaaleihinkin.

Työskentelet arkkitehtuurin tutkimuksen ja käytännön suunnittelun välisen kuilun umpeen kuromiseksi. Mitkä ovat merkittävimmät syyt tämän eriytymisen taustalla?
– Kyse on pääasiassa resurssien puutteesta ja erilaisista työskentelykulttuureista. Käytännön suunnittelussa syvälliseen tutkimukseen ei ole aikaa. Tutkijoilla puolestaan ei ole aikaa, tai henkilökohtaisen urakehityksen kannalta riittävästi kannustetta, lisäpanostukseen tulosten jalkauttamiseksi.

Tästä syntyy myös käänteinen informaatiokuilu: tutkijat eivät välttämättä tiedä, mitä käytännön suunnittelun keskei-

KUVAT: TIM CROCKER

simmät haasteet ovat. Ongelmia aiheuttaa myös useiden tutkimusjulkaisujen maksullisuus, joskin tässä ollaan hitaasti edistymässä oikeaan suuntaan saattamalla tutkimusta avoimesti kaikkien saataville.

Miten arkkitehtuurin tutkimusta ja käytäntöä voitaisiin tuoda lähemmäs toisiaan?

– Tahtoisin nähdä kulttuurisen muutoksen kohti avoimempaa tiedonjakoa ja kiinteämpää yhteistyötä tutkimuksen, opetuksen ja käytännön toimijoiden välillä. Suomi verraten pienenä yhteisönä on ihanteellinen tämän tavoitteen saavuttamiseksi. Vain yhteistyössä toimimalla voimme saavuttaa hiilineutraaliuden alaltamme edellyttämät kokonaisvaltaiset muutokset.

Olet erityisen kiinnostunut siitä, miten rakennukset toimivat todellisuudessa. Mistä ero suunnitelmien ja todellisuuden välillä kumpuaa?

– Aiemmin mainittu informaatiokuilu kytkeytyy kiinteästi siihen, toimivatko rakennukset todellisuudessa siten kuin suunnitellessa aioimme. Tämän toimivuuden varmistamisessa pohjoismaiset arkkitehdit ovat muuta Eurooppaa jäljessä: vuonna 2018 ACE:n (Architects' Council of Europe) kyselyyn vastanneista suomalaisista arkkitehdeista vain 7 prosenttia ilmoitti selvittävänsä rakennuksen toteutuksen jälkeisen toimivuuden, kun Euroopan laajuisesti osuus oli 13 prosenttia. Ideaalitilanteessa luku olisi kaikkialla 100!

Muualla käytönaikainen palaute on osoittanut, etteivät monet suunnitteluratkaisut lukuisista syistä toimi tarkoitetulla tavalla. Palautteen myötä näihin ongelmiin on kuitenkin voitu puuttua, niistä on voitu oppia ja niitä on voitu välttää tulevissa suunnitelmissa. Pohjoismaissa palautteen puute vaikeuttaa tietopohjaista suunnittelua. Teemme interventioita, mutta palaamme liian harvoin selvittämään, oliko niiden vaikutus aiottu.

Sinulla on työkokemusta useista maista. Miten eri maissa käsitellään kestävyyttä tutkimuksessa, suunnittelussa ja opetuksessa?

– Kestävän arkkitehtuurin ja hyvän asuntosuunnittelun tavoitteet ovat olleet vahvasti juurtuneita kaikkialla, missä olen työskennellyt. Syvä ihmis- ja kontekstiperustainen lähestymistapa on kuitenkin korostunein Pohjoismaissa. Lisäksi kylmän ilmaston takia rakennusten ja niiden suunnittelun taso on täällä verraten erittäin korkea. Toivoisin tämän tarkoittavan pienempää eroa suunnitellun ja käytännössä toteutuneen toimivuuden välillä.

Kuitenkin myös Pohjoismaissa on alettu havaita epäsuotuisaa siirtymää tehokkuuteen laadun kustannuksella. Esimerkkejä tästä ovat muun muassa ympäristöönsä sopeutumattomat rakennusmassat, syvät rakennusrungot ja pienet asunnot. Arkkitehtien tulee suhtautua entistä kriittisemmin tällaiseen kehitykseen, koska nyt tehtyjen ratkaisujen vaikutukset ympäristöön ja ihmisiin ulottuvat pitkälle tulevaisuuteen. Nykyinen suuntaus on täysin päinvastainen kuin se, mitä meidän tulisi tavoitella.

KUKA?

- Sofie Pelsmakers, syntynyt Belgiassa.
- Opiskellut arkkitehtuuria University of East Londonissa.
- Väitellyt tohtoriksi University College Londonista 2016.
- Yli 15 vuoden kokemus kestävän arkkitehtuurin suunnittelusta, rakentamisesta ja opettamisesta.
- Työskentelee kestävän arkkitehtuurin ja asuntosuunnittelun tenure track -apulaisprofessorina Tampereen yliopistossa.
- Toimii kestävän asuntoarkkitehtuurin tutkimusryhmän (ASUTUT) puheenjohtajana.
- Kirjoittanut mm. teoksen *The Environmental Design Pocketbook* (RIBA Publishing, 2012).
- Kiinnostunut erityisesti siitä, miten rakennukset ja tilat toimivat käytännössä, miten ne vaikuttavat käyttäjiinsä ja miten ne muuttuvat ajan myötä.

Muutit vasta hiljattain Suomeen. Millainen kokemus on ollut tähän mennessä, ja mitä odotat tulevaisuudelta?

– En ole koskaan ennen tuntenut itseäni yhtä tervetulleeksi – ASUTUT-tutkimusryhmä ja muut kollegani Tampereen yliopiston arkkitehtuurin yksikössä ansaitsevat tästä erityiskiitokset! En ole myöskään koskaan ennen tavannut niin monia inspiroivia ihmisiä, jotka tekevät hiljaisuudessa niin hyvää työtä. Toivoisinkin, että olisitte yleisesti vähemmän "hiljaisia" tutkimuksen, opetuksen ja käytännön suunnittelun parissa tekemästänne työstä, koska niin monet muualla voisivat oppia siitä pyörän uudelleen keksimisen sijaan.

Toivon, että yhteistyössä kanssanne saamme nostettua Suomessa tehtävää työtä näkyvämmäksi niin muissa Pohjoismaissa kuin laajemminkin. Tällöin voimme yhdessä vaikuttaa sekä suomalaiseen yhteiskuntaan että kansainvälisesti.

Tapio Kaasalainen

Kaupunki takaisin kaupunkilaisille

JUSTUS JÄRNEFELT

SAFAn tämän vuoden teeman mukaisesti tällä palstalla tarkastellaan asumista eri näkökulmista. Ensimmäisessä kirjoituksessa pohditaan, voisiko 1920-luvun työväen yhteisöllisestä asuntorakentamisesta ammentaa jotain tämän päivän asumistarpeisiin.

Runsaat sata vuotta sitten Helsingissä haettiin keinoja helpottaa silloista asuntopulaa. Yhdeksi ratkaisuksi nousivat työväen asunto-osakeyhtiöt, joiden perustamista vauhditti lakiuudistus halpakorkoisten valtionlainojen myöntämisestä.

Markkinatalouden tehdessä tuloaan asuntojen vuokrahinnat karkasivat kuitenkin nopeasti työväestön ulottumattomiin. Elo vuokralaisena vapailla markkinoilla koettiin muutenkin turvattomaksi, joten ammatinharjoittajat ryhtyivät ratkomaan ongelmaa itse. Perustettiin Helsingin vuokralaisyhdistyksen asunto-osuuskunta Vallila r. l., jonka ”tarkoituksena oli hankkia etupäässä jäsenilleen terveellisiä ja halpoja asuntoja Helsingin kaupungissa” (**Oona Ilmolahti** kirjassa *Kotipiha Vallilassa*).

Nelikulman korttelipiha.

JUSSI RIMMINEN

Valtio ja Helsingin kaupunki tukivat hanketta edullisilla lainoilla ja maanvuokralla. Arkkitehdeiksi valittiin veljekset **Jussi** ja **Toivo Paatela**, ja syrjäisen Vallilan entisille laidunmaille ryhdyttiin rakennuttamaan Nelikulman korttelia, Vallilan ensimmäistä kivitaloa. Kaupunki yhdisti erilliset pienet asuntotontit suuren sisäpihan ympärille kiertyväksi suurkortteliksi, ja yhteistyön tuloksena valmistui vuonna 1923 ennennäkemätön ratkaisu sekä korttelien että asuntojen osalta.

Vallilan osuuskunta toimi menestyksekkäästi runsaat 30 vuotta ja jatkaa yhä toimintaansa suosittuna As. Oy Helsingin Nelikulmana.

Sisäpiha yhdistää asukkaat

Sisäpiha on Nelikulman vahvan yhteisöllisen identiteetin tärkein tekijä. Suuri yhtenäinen sisäpiha muistuttaa maaseudun yhteisöllisyydestä, mutta vietetään siellä nykyään myös romanttisia kynttiläillallisia gramofonin soidessa suihkulähteen reunalla. Talvella pihalle on rakennettu Pohjoismaiden suurin lumilinna, ja joulukuussa ikkunat syttyvät toinen toistaan kutsuvampina joulukalenterin luukkuina.

Nykyäänkin sisäpihan yhteydestä löytyvät yhteiset pesula- ja kuivaushuoneet, kierrätyshuoneeseen voi viedä kiertoon kelpaavaa tavaraa, verstaassa korjata huonekaluja tai tehdä pieniä puutöitä. Pihalla on lasten leikkipaikkoja, grillejä, katoksia, pergoloita, istuskeluryhmiä ja penkkejä, istutuslaatikoita, köynnösruusuja, vesipiste ja wc.

Suojaisa sisäpiha on aktiivisesti mukana sekä arjen rutiineissa että juhlahetkissä, ja korttelissa ystävystyneet ihmiset tapaavat toisiaan vielä vuosienkin jälkeen. Ihmiset kohtaavat pihalla; pihan kautta kuljetaan kaikkiin porrashuoneisiin ja asuntoihin.

> Voisivatko valtio ja kaupungit tukea omaehtoista rakentamista uudella tavalla?

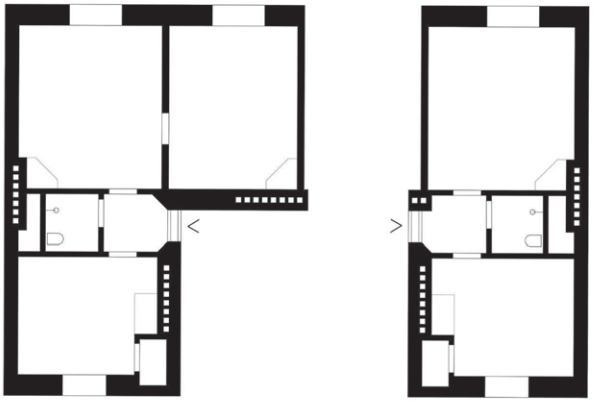

Asuntotyyppejä Nelikulmassa.

Asunnot olivat jo alun perin teknisesti ja sosiaalisesti edistyksellisiä: kaikissa asunnoissa oli sisäkäymälä, ja keittiöt sijoitettiin sisäpihalle päin niin, että perheenäidit pystyivät seuraamaan pihalla leikkiviä lapsiaan. Kapea 11 metrin runkosyvyys mahdollisti valoisat asunnot ja asuntojen läpituuletuksen.

Kortteliin kehitettiin kaksi asuntotyyppiä: huoneen ja keittiön sekä kahden huoneen ja keittiön asuntoja, jotka koostuivat tilavista neliömäisistä huoneista (noin 18 neliömetriä). Näitä huoneita voidaan tarpeen mukaan käyttää keittiöinä, olohuoneina, makuuhuoneina tai työhuoneina. Huoneet muuntuivat ja yhdistyivät sekä vaaka- että pystysuunnassa joustavasti monenlaisten perheiden ja asuntokuntien tarpeisiin. **Mikko Lindqvistin** mukaan alkuperäinen asumisväljyys 1,6 henkeä huonetta kohden oli työväen kaupunginosien keskiarvoa huomattavasti väljempi.

Onko ääripäiden välissä tilaa uudelle?

Maankäyttö- ja rakennuslakia ollaan paraikaa kirjoittamassa uudelleen, ja arkkitehtuuripoliittinen Apoli2020-ohjelmatyö on käynnissä. Tulevan vuosikymmenen arkkitehtuuri etsii suuntaansa energia- ja resurssikriisissä.

Vasta julkaistun Pellervon taloustutkimuksen tuoreen asuntomarkkinaennusteen mukaan Helsingissä vuokrien osuus ihmisten tuloista ylittää tänä vuonna jo 37 prosenttia. EU:n tilastolaitoksen Eurostatin mukaan kotitalous on pienituloinen, jos sen käytettävissä olevat tulot ovat alle 60 prosenttia kansallisesta mediaanitulosta. Onko myös 2020-luvun Helsingissä enää vain harvalla varaa tilavaan asuntoon?

Voisiko meistä kaupunkilaisista sukeutua 1920-luvun työväen tapaan uudenlaisen kestävämmän asuntorakentamisen ja elämäntavan pioneereja ja koerakentajia? Vai saako pelkästään teollinen ja kustannustehokas rakentaminen määritellä, millainen on tulevaisuutemme asuinympäristö? Esimerkkinä standardiksi vakiintunut suurirunkoinen, yhden portaan ja hissin ympärille venytetty lamellitalo, jonka keskikäytävän varrelle on järjestetty sotilaalliset rivit putkimaisia ”yksiöitä”.

Saksalainen arkkitehti **Kristien Ring** on tutkinut Berliinissä yli sataa ryhmärakennuttamishanketta. Hänen mukaansa ne ovat poikkeuksetta ekologisempia, kokeellisempia, yhteisöllisempiä, arkkitehtonisesti ja materiaalisesti laadukkaampia sekä lisäksi edullisempia kuin markkinoilla olevat verrokkinsa. Voisivatko valtio ja kaupungit määritellä hyvän asuinrakentamishankkeen kriteerit myös Suomessa, tukea omaehtoista rakentamista uudella tavalla, järjestää konseptikilpailuja omaehtoisille ryhmille, synnyttää uudenlaisia prosesseja?

Nelikulmassa on yhdessä rakennuttaen saatu aikaan kohtuuhintaista, kestävää, muuntautuvaa, yhteisöllistä ja viihtyisää asuinympäristöä. Nykyään valittavana on pitkälti joko sosiaalista tai grynderivetoista ja yhä enemmän sijoittajille suunniteltua asuntotuotantoa. Voisiko näiden ääripäiden väliin mahtua todellisena vaihtoehtona myös kaupungin ja valtion tukema ryhmärakentaminen, jolla yhdessä saadaan aikaan kestävämpää asuinympäristöä ja vallataan samalla kaupunki takaisin kaupunkilaisille – yksi kortteli kerrallaan?

Kristiina Kuusiluoma

Lähteet: Minna Meriläinen (toim.): Kotipiha Vallilassa. Asunto-osakeyhtiö Helsingin Nelikulma vuosina 1923–2003. Kristien Ring: Self-Made City. Self-Initiated Urban Living and Architectural Interventions. Jovis 2013. Pellervon taloustutkimus: www.ptt.fi/ajankohtaista/uutiset/asuntomarkkinat-2020-ennuste.html.

Apoli innosti eduskunnassa

Arkadia-seura loi Pikkuparlamenttiin hyvät puitteet arkkitehtuuripoliittiselle keskustelulle.

Suomessa on tämän vuoden aikana syntymässä ehdotus uudesta arkkitehtuuripoliittisesta ohjelmasta. Opetus- ja kulttuuriministeriön sekä ympäristöministeriön yhteisprosessin valmistelu on puolivälissä. Viime huhtikuussa asetetun työryhmän toimikausi päättyy lokakuun lopussa. Myös muita ministeriöitä ja sidosryhmiä on mukana.

EDUSKUNTA

Henna Helander, kuvakaappaus verkkolähetyksestä.

Arkadia-seura, jonka tarkoituksena on luoda edellytyksiä kansanedustajien ja kulttuurielämän edustajien yhteydenpidolle, tarttui ajankohtaiseen aiheeseen helmikuussa pitämässään seminaarissa. Tervetuliaissanat lausui kansanedustaja **Anders Adlercreutz**, ja keskustelua moderoi toimittaja **Paula Holmila**.

Apoli-työryhmän puheenjohtaja, ylijohtaja **Riitta Kaivosoja** opetus- ja kulttuuriministeriöstä kertoi, että Apoli2020-prosessin taustalla on halu tunnistaa yhteiskunnan muutokset ja haasteet sekä pyrkimys ratkoa niitä osaltaan arkkitehtuurin keinoin. Työn sisältöihin vaikuttaa useampikin käynnissä oleva prosessi, kuten ympäristöministeriön johtama maankäyttö- ja rakennuslain uudistus, Euroopan neuvoston hyväksymä OMC-työryhmän tavoite korkealaatuisesta rakennetusta ympäristöstä kaikille ja Euroopan kulttuuriministerien hyväksymä rakennetun ympäristön laatua koskeva Davosin julistus. Myös hallitusohjelma tukee Apolin uudistamista.

Mihin Apolilla pyritään?

Arkkitehti **Matti Vatilo** ja arkkitehti **Ilkka Halinen** kävivät puheenvuoroissaan läpi sekä ensimmäisen valtakunnallisen Apolin että ensimmäisen paikallisen Apolin tarkoitusta ja mer-

PERTTI NISONEN / EDUSKUNTA

Pikkuparlamentti.

> Mikä on arkkitehtuurin ja kaupunkikehityksen, arkkitehtuurin ja politiikan suhde 2020-luvulla?

kitystä. Vatilo näki onnistumisia, kuten valtion rakennuttamisosaamisen laadun, kilpailujen merkityksen sekä arkkitehtuuripolitiikan laskeutumisen alueille ja kuntiin.

Pettymyksiä sen sijaan ovat aiheuttaneet ohjaus- ja osaamisresurssien niukkuus, arkkitehtuurin tunnetuksi tekemisen edellytykset, kuten Arkkitehtuurimuseon olosuhteet, ja rakennusten purkamiskynnyksen madaltuminen.

Tulevaisuudessa aikaisempaa vahvemmin painottuvat ilmastonmuutos, energiaviisaus ja kumppanuudet. Halinen korosti Vatilon tavoin arkkitehtuurin merkitystä kaupunkien elinvoimalle ja peräänkuulutti kaupunkien päättäjiltä visionäärisyyttä. Kaavoitus on kaupunkien strategista palvelua, hän muistutti.

Arkkitehtuurin tiedotuskeskuksen toiminnanjohtaja **Hanna Harris** valotti Apoli2020-valmistelun tilannetta, etenemistä, prosessiin kuuluneiden työpajojen sisältöjä ja monialaisen työryhmän työskentelyä. Arkkitehtiliiton puheenjohtaja **Henna Helander** esitti näkökulmia siihen, mihin Apolilla pyritään. Helander nosti esiin ilmastonmuutoksen, modernin arkkitehtuurin korjaamisen ja käytön kysymykset, lapsille hyvän ympäristön, arkkitehtuurin merkityksen kaikille avoimena, maksuttomana kaupunkitilan mahdollisuutena sekä arkkitehtuurin tilaamiseen ja hankintoihin liittyvät osaamis- ja menetelmävajeet eri puolilla Suomea.

Kansanedustajat **Jenni Pitko** ja **Veronica Rehn-Kivi** virittivät kommenttipuheenvuoronsa ilahduttavan poliittisesti: Rehn-Kivi arkkitehtuurin hyvinvointimerkitykseen ja Pitko arkkitehtuuriin liittyviin ihmisoikeuskysymyksiin.

Leena Rossi

Pikkuparlamentin salin yleisössä istui sekä pitkän linjan Apoli-veteraaneja että uuden Apolin vaikutuspiirin toimijoita, kansanedustajia ei niinkään. Pääministerinä ei enää ole **Paavo Lipponen** eikä pormestareina pekkakettusia. Valtio, kunnat ja kumppanit kuitenkin rakennuttavat, purkavat, korjaavat ja uudistavat rakennettua ympäristöä edelleen, yhä erilaisemmissa olosuhteissa.

Iltapäivän herättävimmän huomion esitti katsomosta kaupunkitutkija **Kaarin Taipale**. Menneiden muistelu on toki opettavaista, mutta elämme nyt globaalissa investointiympäristössä. Mikä on arkkitehtuurin ja kaupunkikehityksen, arkkitehtuurin ja politiikan suhde 2020-luvulla? Kun **Donald Trump** somepalstojen eklektistä tyylikuoroa resonoiden laukaisee ilmoille arkkitehtoniset tahtokommenttinsa, voi pohtia, millainen ja keiden virittämä on se ilmapiiri, jossa arkkitehtuuria nyt ja huomenna tehdään.

Tässä keskustelussa tunnelmat ovat kuitenkin vielä odottelevia, enemmän menneisyyttä ja nykyhetkeä arvioivia. Tulevaisuutta näkemyksellisesti luotaavat puheenvuorot ovat vielä pikemmin yksittäisiä aiheita kuin yhteisen tahtotilan ilmentäjiä. Puhujien otsikot olivat kiinnostavia, mutta parin tunnin aika loi rajalliset mahdollisuudet teemojen käsittelylle. Liian usein esiin nostettu asia piti jättää haasteiden luettelemisen asteelle. Lisäksi osallistujajoukko lienee ollut jo lähtökohdiltaan asialle liiankin myönteistä, kipukohdat tulivat todetuiksi mutta eivät debatoiduiksi.

Arkkitehtuurin sanallistamiselle ja sananvaihdolle on kuitenkin ilmiselvää tarvetta. Miten yksittäiset huolenaiheet, tarpeet, näkemykset ja ratkaisut kanavoituvat 2020-luvun valtakunnallisen Apolin yhteiseksi sanomaksi ja vaikuttaviksi toimenpiteiksi?

Matti Vatilo totesi, että arkkitehtuurin keinoin voi käsitellä lähes mitä tahansa ilmiötä. Haasteeksi muodostuu tällöin se, että ohjelmatyössä pitäisi uskaltaa tehdä valintoja.

Ennen kuin uusi Apoli on paketissa, onkin syytä kysyä, kuka tai mikä taho ottaa asiakseen luoda edellytyksiä arkkitehtuuripoliittiselle dialogille. Miten saadaan mukaan esimerkiksi se globaali kiinteistösijoittaja sekä laajemmin kiinteistö- ja rakentamisalan toimijat? Mikä olisi tälle keskustelulle yhteisesti kiinnostava otsikko?

Leena Rossi

Asuminen, ilmastonmuutos ja numerot

Numerotieto auttaa kehittämään asumisen ratkaisuja hiilineutraaliin suuntaan, mutta elämäntavan laadullisia tekijöitä ei sovi unohtaa.

Eduskunnan kansalaisinfossa järjestettiin avoin keskustelutilaisuus aiheesta *Näkökulmia asumiseen hiilineutraalissa Suomessa*. Keskustelua seurasi satapäinen yleisö.

Kansanedustaja, arkkitehti **Jenni Pitko** ja ympäristö- ja ilmastoministeri **Krista Mikkonen** totesivat avauksessaan, että asuminen on jäänyt ilmastonmuutoskeskustelussa paitsioon. Asuminen on kuitenkin tärkeässä asemassa hallituksen vuodelle 2035 asettamassa Suomen hiilineutraaliustavoitteessa.

Asiantuntijapuheenvuoroissa tuli esiin, että kotitalouksien kulutus muodostaa suurimman osan Suomen päästöistä. Kuluttajatutkimuskeskuksen tutkijatohtori **Senja Laakson** mukaan asumisen osuus tästä on 29 prosenttia. Suurin osa kotitalouksien asumiseen liittyvästä energiankulutuksesta syntyy lämmittämisestä. Suomen ympäristökeskus SYKEn erityisasiantuntija **Karoliina Auvinen** nosti asumisen hiilineutraaliustavoitteen toteutuksessa keskeiseen osaan älykkäät ja puhtaat energiaratkaisut.

Myös rakentamisen ratkaisuilla on merkitystä. SAFAn puheenjohtaja **Henna Helander** muistutti, että uudisrakentamisen aiheuttaman hiilipiikin tasaantuminen vie noin 40 vuotta. 40-vuotiaan asuinrakennuksen purkaminen ei siten ole järkevää, vaan rakennusten elinkaarta tulisi pidentää sataan vuoteen.

Helsingin kaupunginvaltuutettu **Leo Stranius** hahmotti asumisen nelivaiheisena prosessina, jossa kaavoitus ja suunnittelu, rakentaminen, käyttö sekä korjaaminen vaikuttavat kaikki päästöihin. Stranius valisti yleisöä hiilipäästöjen takarajasta: mikäli jatkamme kulutusta ja päästöjä nykyisellään, 1,5 lämpöasteen nousuun johtava hiilipäästökuorma tulee täytetyksi ”7 vuoden, 10 kuukauden ja 16 päivän kuluttua”.

Tulevaisuus piilee numeroiden takana

Yleisöpuheenvuorot toivat esiin ilmastonmuutoskeskustelun haasteellisuuden. Numerot osoittavat, että asuntojen pinta-alan pienentäminen vähentää lämmitystarvetta ja tiivis kaupunkirakenne ohjaa ympäristöystävällisempiin liikkumisen muotoihin. Väärällä tavalla toteutettuna tiiviyden ja tehokkuuden tavoitteet voivat kuitenkin johtaa asuinympäristöön, joka on joustamaton ja epäviihtyisä. Pidemmällä aikavälillä se voi muun muassa vähentää hyvinvointia, lisätä matkailua ja johtaa rakennusten purkamiseen.

Kestävän rakennetun ympäristön toteuttamisessa ei riitäkään pelkkien numeeristen tavoitteiden laskennallinen saavuttaminen.

> ”1,5 lämpöasteen nousuun johtava hiilipäästökuorma tulee täytetyksi ”7 vuoden, 10 kuukauden ja 16 päivän kuluttua”.

Numeroita myös käytetään hyväksi silloin, kun halutaan osoittaa eri rakenneratkaisuiden tai ylipäänsä rakentamisen toimien vähäisyyttä tai merkityksettömyyttä ilmastonmuutokseen liittyvien toimenpiteiden kokonaisuudessa. Tämä tuntuu olevan ilmastonmuutoskeskustelun ongelmakohtia.

Jenni Pitko sanoi avauksessaan, että meidän pitää löytää inspiraatio kokonaisvaltaisen muutoksen toteuttamiseksi. Loppupuheenvuorossa Leo Stranius painotti, että tarvitsemme ilmastonmuutoksen torjunnassa monipuolisesti kannustimia, pakkoja ja ripeää toimintaa, mutta ennen kaikkea toivoa.

Toivon sytyttämisessä hyvän pohjan muodostaisi oikealla tavalla käytetty numeerinen tieto. Jotta ilmaston lämpeneminen yli 1,5 asteen rajan saataisiin estettyä, olennaista on tietää, että toteutetut toimenpiteet ovat riittäviä. Yhä kehittyneemmät laskentatavat ovat lisänneet tietoa maapallon tilanteen kriittisyydestä ja toimenpiteiden vaikutuksista.

Uuden paremman tulevaisuuden suunnittelemiseen tarvittava inspiraatio vaatii numeroiden rinnalle keskustelua kestävän elämäntavan laadullisista tekijöistä. Tämän näkökulman esiin tuominen pelkän numeropuheen takaa on yksi arkkitehtien tärkeistä tehtävistä.

Katja Maununaho

NAF/NAAR Symposium 2020
12th Annual Symposium of Architectural Research 2020
22–23 October 2020 at the University of Oulu, Finland

Call for Papers
Northernness

The Nordic Association of Architectural Research and the University of Oulu, Oulu School of Architecture, proudly join forces in organizing the NAF/NAAR Symposium 2020 and the 12th Annual Symposium of Architectural Research 2020 (ATUT2020), which will highlight and discuss the special features of the Northern context and architectural research in the Nordic countries.

What is the common-sense understanding of 'Northernness' in architectural research and practice today? What defines it, and in which ways does it inform research and practice? With this symposium, we wish to shed light on and theorize the notion of 'Northernness', the underlying cultural forces in society that shape—and have shaped—this quality in architecture, architectural education, and architectural research.

We invite scholars and practitioners from the contexts of architecture, landscape architecture, and urban design and planning to pursue the theme of the symposium from fresh and diverse standpoints. Theoretical and practical approaches are equally welcomed, as well as spatial and temporal explorations through different architectonic scales and epochs. All authors should reflect on their research methods and positioning, contextualizing them within architectural discourse and 'Northernness' and their particular understanding of the notion. Besides researchers and practitioners in architecture, landscape architecture, and urban design and planning, we also invite scholars from collaborating fields to present their research on the built environment and its discourse.

Welcome!
- NAF/NAAR & Oulu School of Architecture

Submit your abstract by 17 April 2020 at the latest.

For more information: www.atut.fi

NAF/NAAR

UNIVERSITY OF OULU

Tampere University

Aalto University

SAFA | SUOMEN ARKKITEHTILIITTO | FINLANDS ARKITEKTFÖRBUND | FINNISH ASSOCIATION OF ARCHITECTS

Arkkitehtuurimodernismin tiennäyttäjät

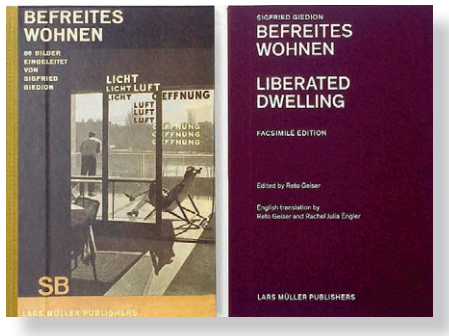

Kaksi sveitsiläistä teosta avaavat kirjoittajapariskunta Sigfried Giedionin ja Carola Giedion-Welckerin elämää ja töitä.

Bauhausin satavuotisuus on herätellyt laajemminkin eloon 1920-luvun arkkitehtuurielämää ja erityisesti modernin arkkitehtuurin syntyyn liittyviä aiheita. Yksi arkkitehtuurimodernismin tiennäyttäjistä ja edistyksen edelläkävijöistä oli Sveitsissä elämäntyönsä tehnyt **Sigfried Giedion** (1888–1968) ja kuvataiteen osalta hänen vaimonsa **Carola Giedion-Welcker** (1893–1979).

Sigfried Giedion tunnetaan erityisesti hänen luentoihinsa perustuvasta *Space, Time and Architecture* -kirjastaan, jonka painoksia käytetään edelleen oppimateriaalina useissa yliopistoissa. **Alvar Aallon** osuus kirjassa kasvoi vähitellen, mikä on ollut luomassa keskeisesti Aallon kansainvälistä mainetta. Carola Giedion-Welcker taas on kirjoittanut monografiat muun muassa **Constantin Brâncușista** ja **Hans Arpista**.

Valoa, ilmaa ja avaruutta

Yksi Sigfried Giedionin alku-uran merkkiteoksista oli manifesti *Befreites Wohnen* (*Liberated Dwelling*), joka on nyt saanut uuden elämän näköispainoksena. Teoksesta on samalla tehty myös englanninkielinen käännös. Kirjan on toimittanut yhdysvaltalaisen Rice-yliopiston professori **Reto Geiser**, joka on yksi keskeisistä Giedionin tutkijoista.

Befreites Wohnen ilmestyi vuonna 1929. Kannessa kerrataan avainsanastoa, *Licht, Luft, Oeffnung*, ja kuvataan **Max Ernst Haefelin** suunnittelema 1920-luvun lopun Rotach-asuintalon parveke Zürichissä. Valoa, ilmaa ja avaruutta on riittävästi ainakin kuvassa siitä nauttivalle pariskunnalle.

> Toinen maailmansota eristi heidät useaksi vuodeksi, kun Sigfried jäi ”loukkuun” Harvardiin.

Kirjan lähtökohtana on ajan keskeinen rakenteellinen ongelma: asumisen hinta, paksut seinät, monumentaalisuus, kunnossapidon hankaluus, kotityön raskaus, asumisen ahtaus, likaisuus ja pimeys. Esimerkit uudesta ajattelusta, edullisesta rakentamisesta, avoimuudesta ja elämää helpottavasta asumisesta ovat tuttuja arkkitehtuurin historiaa tunteville, joitain nimiä mainitakseni: **Scharoun**, **Stam**, **Corbusier**, **Breuer**, **May**, **Brenner**, **Taut** ja **Neutra**, **Duiker**.

Teos kuvaa ajan ilmiöitä elävällä, nykylukijaa hieman huvittavallakin vakavuudella. Esitys on innokkaan liikuttava, vähän alkeellinenkin ja suhteellisen vaatimaton, mutta pamfletin vaikutus aikaansa, tavoitteisiinsa ja uuteen elämäntapaan jaksaa kiinnostaa lukijaa sadan vuoden jälkeenkin.

Kirjeenvaihdosta kirjan runko

Kun Giedionien taloa Zürichissä alettiin äskettäin lopullisesti arkistoida, sen ullakolta löydettiin aiemmin huomaamatta jääneet laatikot, joissa oli noin 5 000 kirjettä. Suurin osa kirjeistä oli Carolan ja Sigfriedin keskinäistä kirjeenvaihtoa, mutta mukana oli myös paljon muiden, taidehistoriaan keskeisesti liittyvien arkkitehtien ja kuvataiteilijoiden kanssa käytyä keskustelua.

Tästä materiaalista poimitut kirjeet muodostavat viidessä jaksossa (1918/19, 1925, 1935/37, 1941, 1955) rungon kirjalle *The Giedion World*. Siinä kuvataan lennokkaalla ja mukaansatempaavalla tavalla 1900-luvun taide-elämää yhden pariskunnan kautta.

Sigfried ja Carola Giedion olivat paljon erillään jo ennen sotaa, kun he keskittyivät omaan kirjalliseen työhönsä, mutta he kirjoittivat koko ajan toisilleen. Erityisen hurjalta tuntuu kuvitella, miten toinen maailmansota eristi heidät useaksi vuodeksi, kun Sigfried jäi ”loukkuun” Harvardiin Yhdysvaltoihin ja Carola lasten kanssa Sveitsiin.

Kirjeiden ohella kirjassa esitellään elämää valokuvilla:

purjehdusta, hiihtoa, uintia, liikuntaa, ystäviä, taidetta. Erityisesti Sigfried kuvasi runsaasti. Kulttuurikodissa suurenmoinen kirjasto, johtavilta kuvataiteilijoilta saadut tai ostetut taulut sekä kiinnostava huonekalujen maailma yhdistyivät aktiiviseen kansainväliseen elämään.

Teos nostaa hienosti esille myös Carola Giedion-Welckerin merkityksen keskeisenä 1900-luvun taidehistorioitsijana. Vaikka pariskunta työskentelikin läheisesti, he eivät kirjoittaneet yhdessä vaan antoivat tilaa toisilleen.

Giedionit ja Aallot

Suomalaiseen kontekstiin Giedionit liittyvät Alvar ja **Aino Aallon** kautta. Alvar Aalto tutustui jo 1920-luvun lopulla Sigfried Giedioniin toisessa CIAM-järjestön kokouksessa (Congrès Internationaux d'Architecture Moderne). Giedion toimi kansainvälisen arkkitehtuuritapaamissarjan sihteerinä.

Järjestön neljännen tapaamisen yhteydessä Ateenassa ja Välimerellä Aalto otettiin vastaan vuoden 1933 kirjeen mukaan Giedionin perheen "poikana". Aallot olivat jatkossakin säännöllisiä vieraita Giedionien Zürichin-kodissa, ja heidän tuttavapiirinsä olivat muutenkin hyvin samanlaiset, kuten **Moholy-Nagyt**, **Léger**, **Calderit**. Giedion kävi sodan jälkeen myös Suomessa luennoimassa.

Kirja antaa myös lopullisen vastauksen monissa yhteyksissä toistuvalle virheelle: Aalloilla ei ollut arkkitehteina yhteyttä Zürichin Corso-teatterin kahvilan uudistukseen vuosina 1933–1934. Giedion oli teatterin hallituksessa ja omisti sen osakkeen, ja hän osallistui siten teatterikahvilan uudelleenjärjestelyihin. Arkkitehteina olivat **Karl Knell** ja **Ernst Burckhardt**. Giedionin perustaman, Artekin esikuvana pidetyn Wohnbedarfin myymälästä valittujen Aallon huonekalujen ohella tilan sisutukseen kuului keskeisesti **Max Ernstin** suunnittelema muraali.

Molempien kirjojen painojälki ja graafinen toteutus ovat sveitsiläistä laatutasoa. Vaikka jälkimmäinen kirja onkin sangen paksu ja isokokoinen, se on juuri ja juuri luettavissa, varsinkin onnistuneen rytmin, suurten kuvien ja oikein valittujen tekstikokojen ansiosta.

Esa Laaksonen

Reto Geiser (toim.): Sigfried Giedion. Liberated Dwelling / Befreites Wohnung. Facsimile and separate commentary. Lars Müller Publishers 1929/2019.

Almut Grunewald (toim.): The Giedion World. Sigfried Giedion and Carola Giedion-Welcker in Dialogue. Verlag Scheidegger & Spiess AG 2019.

Calderin näyttelyn avajaiset Springfieldissä, USA:ssa, 8.11.1938. Vasemmalta: Louisa Calder, Aino Aalto, Cordelia Pond (museon johtaja), kuvataiteilija Katherine Dreier, Sigfried Giedion, Alvar Aalto, Alexander Calder ja Fernand Léger. The Giedion World -kirjan kuvitusta.

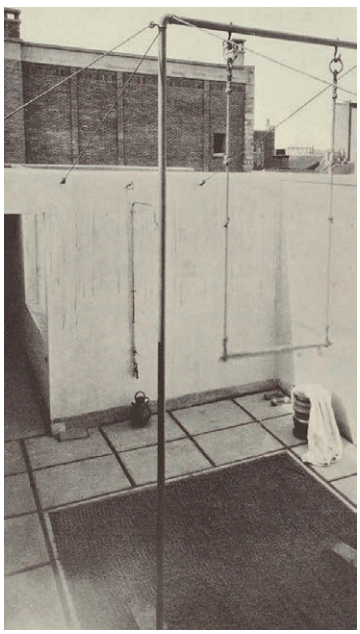

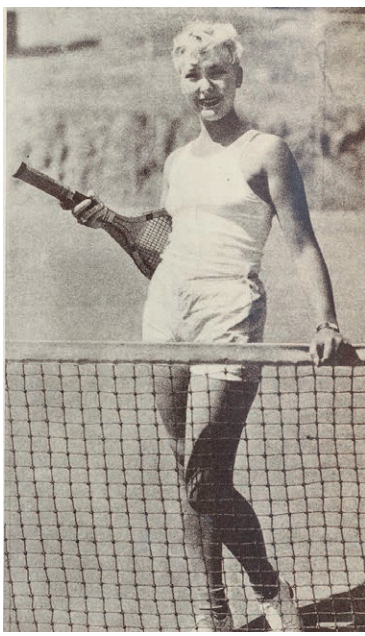

Vuonna 1929 esiteltiin arkkitehtuurin ohella uudenlaista elämäntapaa. Tennisvaatetuksen tuli olla käytännöllinen ja asuntoon voi kuulua voimailumahdollisuuksia. Befreites Wohnung -kirjan kuvitusta.

EUGENI PONS

Vas. Baix Empordà Studio, Cruïlles, Espanja / Joan Lao.
Oik. Brolettouno Apartment, Mantua, Italia / Archiplan Studio.

DAVIDE GALLI

Alla Shangwei Village Plugin House, Shenzhen, Kiina / People's Architecture Office.

PEOPLE'S ARCHITECTURE OFFICE

Vanhojen talojen toinen tilaisuus

Runsaasti kuvitettu teos esittelee sekä halvalla että suurella rahalla tehtyjä asuntojen ja talojen laajennuksia ympäri maailmaa.

Kaupungistuminen kiihtyy ja ihmisten tarpeet muuttuvat. Jopa vaatimattomille tai kolhuja kärsineille rakennuksille täytyy antaa toinen tilaisuus. Se voi tarkoittaa laajentamista ylös, eteen tai taakse taikka tilojen täydellistä uudelleenorganisointia. Muun muassa tällaisista uusista tilaisuuksista kertoo Gestaltenin tuore kirja *The Home Upgrade*.

Kasvojenkohotuksia on jouduttu tekemään muun muassa New Yorkin Brooklynissä, missä monet rakennukset hörppäsivät vettä vuoden 2012 Sandy-myrskyn aiheuttamassa tulvassa. On syytä varautua seuraavaan tulvaan, ja siksi tällä kertaa laajennetaan ylöspäin.

Arkkitehtitoimisto Takatina on suunnitellut tulvan tuhojen vuoksi tilapäisesti maaseudulla asuneelle perheelle brooklynilaisestä perus-townhousesta kokonaan uuden. Toimisto lisäsi taloon reippaasti korkeutta ja verhoili vanhan päälle alumiinin säihkeen. Leikkauskuva näyttää, kuinka asunnon päätilat jäisivät uuden tulvan ulottumattomiin.

Kirjaan kuvatut kohteet ovat suomalaisiin nuiviin ja kuin yhdestä muotista tehtyihin asuntoesitteisiin verrattuna riemastuttavia, sillä mukaan on mahtunut myös väriä ja niin sanottuja halpoja materiaaleja. Joissakin ratkaisuissa on lomiteltu asioita ja toimintoja nokkelasti toisiinsa sekä taituroitu rajallisten mahdollisuuksien kanssa.

Pariisissa arkkitehti **Antonin Ziegler** on luonut vain neljän metrin levyisen vanhan talon rippeistä uudenlaisen kodin itselleen. Hän taiteili kuuluisiin kattomaisemiin hauskoja kurkistusikkunoita. Erityisesti arkkitehdit ovatkin kunnostautuneet rakentamaan ja laajentamaan koteja itselleen, omiin mutta alati muuttuviin tarpeisiinsa. Kekseliäisyys ja materiaalien uudelleenkäyttö ovat valttia silloin, kun luksusbudjeteista voi vain unelmoida. Myös asemakaavojen ja rakentamismääräysten on täytynyt kohtuudella joustaa tai ainakin tulla joustavasti tulkituiksi.

Kekseliäisyyttä ja kivilinnoja

Moni arkkitehti on taatusti törmännyt laajalti julkaistuun Potsdamin kupeessa sijaitsevaan viikonlopputaloon, joka kieltämättä on aika hurja ja hauskasti tosi outo. Se on Brandlhuber + Emde, Burlon -arkkitehtitoimiston entiseen pieneen alusvaatetehtaaseen suunnittelema materiaaleiltaan rujo mutta osin myös ylellinen kokonaisuus, jossa **Arno Brandlhuber** viettää ystävineen viikonloppuja. Maisemanpuoleiseen julkisivuun on surutta rouhaistu suuret ikkuna-aukot kuin rähmäripsiset silmät. Se osuus on suoritettu performatiivisena talkootyönä ja arkkitehdin ystäväpiirin avulla.

Lissabonissa on sen sijaan rekonstruoitu koruton mutta majesteettinen vanha katujulkisivu, jonka takana korkeaan tilaan on kätevästi ja edullisesti toteutettu betonisille hyllymäisille lasiseinäisille tasoille arkkitehdin tarvitsemat tilat. Idea on nerokas, mutta asuminen vaatii kierreportaissa kiipeilyä. Suunnittelijoina ovat **Leopold Banchini** ja **Daniel Zamarbide**. Teoksessa onkin monta kohdetta Pyreneiden niemimaalta.

Rahalla saa aina ostettua hyvää makua ja suunnittelun ammattitaitoa, mistä kirjassa onkin silmää hiveleviä esimerkkejä. Itse pidän sen sijaan joidenkin laajennusten hauskan arkisesta ja kekseliäästä otteesta.

Muun muassa aivan pikkuinen valkoinen talo vanhemman kaupunkirakenteen seassa Kiinan Shenzhenissä – suunnittelijana People's Architecture Office – sopii niille, jotka viihtyvät pienissä mutta taiten paikkoihinsa kenkälusikoiduissa tiloissa. Silti en vieroksuisi myöskään asumista Asconan ja Lago Maggioren maisemiin jo 1960-luvulla rakennetussa talossa, jonka arkkitehtitoimisto Wespi de Meuron Romeo on muuntanut seudun perinteeseen sopivaksi kiviseksi linnaksi. Toimistolla onkin ollut kysyntää maaseudun ja huikaisevien kulttuurimaisemien kätköihin yksityisille tilaajille tehtyjen talojen suunnittelijana.

Kirja esittelee erikseen muutaman arkkitehtitoimiston, mutta suurista valokuvista tulee mieleen miettiä lähinnä toimistojen nykypukeutumista. Aika rennosti toimistossaan työskentelemässä on kuvattu Fala Atelier, joka on kunnostautunut tavanomaisten rakennusten uusimisilla ja kasvojenkohotuksilla. Muita toimistoja on edustamassa mustaan ja musteensiniseen puettuja vakavanaamaisia henkilöitä.

Arkkitehti saattaisi näiden tyylikkäiden potrettien sijaan kaivata lisää tarinaa tukevia piirroksia ja jopa detaljeja. Nyt kirjassa on tyylikkäiden valokuvien lisäksi vain joitakin aksonometrioita ja leikkauksia, joista ei aivan selity kokonaisuus ja se, mikä taloissa tai asunnoissa oikeasti on uutta ja mikä vanhaa.

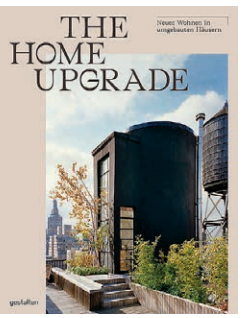

Tarja Nurmi

Tessa Pearson (toim.):
The Home Upgrade.
Gestalten 2019. 256 sivua.

Le Corbusier – teoreetikko, taiteilija ja arkkitehti

Massiivinen Le Corbusier -teos ei ole kritiikitön ylistyslaulu 1900-luvun ehkä kaikkein merkityksellisimmälle arkkitehdille.

Kaksi meritoitunutta Le Corbusier -tutkijaa, professori **Jean-Louis Cohen** ja professori **Tim Benton**, julkaisivat vuonna 2008 ensimmäistä kertaa laajan Le Corbusier -monografian *Le Corbusier Le Grand*. Viime vuonna teoksesta otettiin uusi pehmeäkantinen painos.

Teos jakaantuu kymmeneen osaan lähtien lapsuudesta ja ulottuen retrospektiiviseen katsaukseen ja viimeisiin projekteihin 1960-luvulla. Valokuvien, piirrosten ja muiden dokumenttien määrä on hämäävän runsas. Ensituntumalta mammuttimainen teos vaikuttaa sekavahkolta kuvakirjalta ja leikekokoelmalta. Lähemmin tutustuttaessa teoksen ansiot avautuvat.

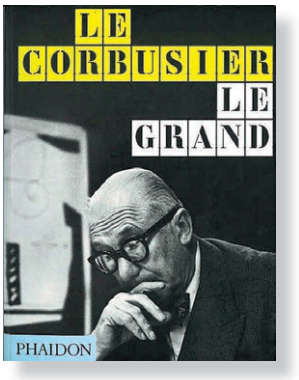

Cohenin pitkähkö esipuhe ”The Man with a Hundred Faces” on erinomainen katsaus sveitsiläissyntyisen **Charles-Édouard Jeanneretin**, vuodesta 1920 **Le Corbusierin** (1887–1965) monisyiseen elämään, ajatteluun ja teoksiin. Yllättävältä saattaa tuntua Le Corbusierin tuotannon kirjallisuuspainotteisuus: hänen 34 kirjaansa sisältävät yli 7 000 sivua, minkä lisäksi tulevat sadat artikkelit ja esitelmät. Yllätyksenä toiseen suuntaan on, ettei toteutuneita rakennuskohteita ole kuin 78 yhteensä 12 eri maassa.

Villa Stein-de-Monzie vuonna 1926.

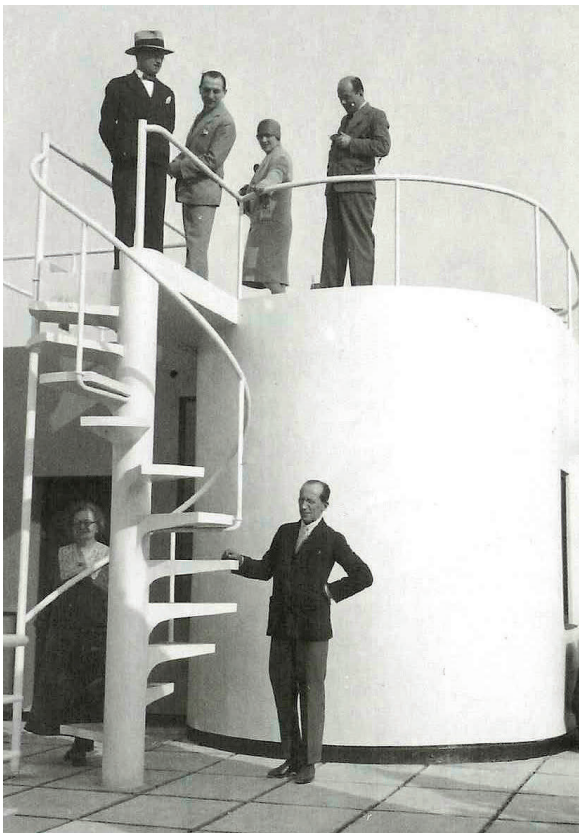

Le Corbusier Le Grand ei ole kritiikitön ylistyslaulu. Uran alkuvaiheen hapuilevuus, osin epäonnistuneet kokeilut ja taloudelliseen katastrofiin johtanut seikkailu rakennusmateriaaliteollisuuden parissa käsitellään seikkaperäisesti. Poliittinen kypsymättömyys ja ailahtelevaisuus saavat myös sijansa. Näennäisvasemmistolaiset sympatiat ja sinisilmäinen Neuvostoliiton ihailu vaihtuivat toisen maailmansodan aikana saksalaismiehittäjien Vichyn hallinnon mielistelyyn. Natsi-Saksan hävittyä tuli taas kiire vakuuttaa lojaaliutta Ranskan uusille valtaapitäville.

Ylittämätön teoreetikko

Le Corbusier oli ennen kaikkea taiteilija, arkkitehti ja teoreetikko. Teoksessa tuodaan näyttävästi esiin hänen taiteelliset pyrintönsä, joissa parhaimmillaan näkyy saksalaisen ekspressionismin piirteitä. Asettauduttuaan pysyvästi Pariisiin Le Corbusier tutustui läheisesti muun muassa **Fernand Légeriin**. Viehtymys kuvanveistoon toimi sytykkeenä myös huonekalusuunnitteluun. Veistoksellisuus ylipäätänsä on Le Corbusierin arkkitehtuurin pysyviä tavaramerkkejä. Jos jokin 1900-luvun taidesuuntaus lopulta oli hänelle läheisin, oli se eittämättä kubismi.

Arkkitehtuuriteoreetikkona Le Corbusierin merkitys on ylit-

tämätön. Ensimmäisen kirjansa hän julkaisi jo vuonna 1912, 25-vuotiaana. Se käsitteli Saksan dekoratiivista taidesuuntausta. Varsinainen läpimurto tuli teoksilla *Vers une architecture* (1923) ja *Urbanisme* (1925). Niistä ensimmäinen julkaistiin suomeksi vuonna 2004 nimellä *Kohti uutta arkkitehtuuria* **Pauliina Nurmisen** kääntämänä ja **Esa Piirosen** esipuheella varustettuna.

Toisen maailmansodan jälkeen julkaistut *Modulor* (1948) ja *Modulor 2* (1955) sisältävät Le Corbusierin kuuluisan teorian matemaattisiin ja ihmisen mittoihin perustuvista suhdejärjestelmistä. Suomessa professori **Aulis Blomstedt** innostui näistä ajatuksista ja loi oman canon 60 -mittajärjestelmänsä. Blomstedtin järjestelmä rakentui säveltaajuuksien keskinäisille suhteille, joista hän johti mittasuhteet rakentamiseen.

Yltiöpäinen kaupunkisuunnittelija

Le Corbusierin maine on kärsinyt ehkä eniten hänen yltiöpäisistä kaupunkisuunnitelmistaan. Megalomaanisia, Le Corbusierin omiin teorioihin perustuvia suunnitelmia on jäänyt historiaan nelisenkymmentä. Ne ovat lähes kokonaan jääneet toteutumatta. Ainoa poikkeus on Punjabin Chandigarh, joka sekin perustuu osin **Albert Mayerin** aiempiin ehdotuksiin. Le Corbusier koki itsekin muiden plagioivan kaupunkisuunnitelmiaan, mutta vajavaisesti ja ilman niihin sisältyvää herkkyyttä. Vaikka kiistatta on ollut onni, ettei esimerkiksi "Plan Voisin" Pariisiin koskaan toteutunut, on se muiden vastaavien rinnalla toiminut esikuvana ympäri maailmaa.

Tappio Kansainliiton päämajan kilpailussa Geneveen vuonna 1927 ja vielä katkerammat kokemukset konsultoivana neuvonantajana YK:n päämajakilpailussa kaksi vuosikymmentä myöhemmin muuttivat kuin taikaiskusta Le Corbusierin antiamerikkalaiseksi. Hän oli sitä mieltä, että hänen ideansa ja suunnitelmansa kopioitiin **Niemeyerin** ja **Harrisin** toteutuneeseen YK:n uuteen päämajaan New Yorkissa. On esitetty vastakkaisiakin näkemyksiä sen tueksi, että Le Corbusier itse yritti saada Niemeyerin suunnitelman omiin nimiinsä.

Cohenin ja Bentonin teos ilmestyi ensi kerran jo vuonna 2008. *Le Grand* ei ehkä tuo esiin Le Corbusierin elämästä ja tuotannosta mitään järisyttävää uutta. Le Corbusierin kiinnostus ja omakohtainen harrastus kuvataiteisiin on oiva lisä verrattuna vaikkapa **Kenneth Framptonin** standarditeokseen vuodelta 2001. Nimensä mukaisesti *Le Grand* on pehmeäkantisena julkaisuna järkäle, jonka suuri koko ja paino suorastaan vaikeuttavat siihen syventymistä. Kuva-aineisto on erinomainen ja runsas.

Lauri Jääskeläinen

Jean-Louis Cohen & Tim Benton:
Le Corbusier Le Grand. Phaidon 2019. 847 sivua.

KUVAT: FONDATION LE CORBUSIER

Le Corbusier ja Jawaharlal Nehru Chandigarhissa.

> Veistoksellisuus ylipäätänsä on Le Corbusierin arkkitehtuurin pysyviä tavaramerkkejä.

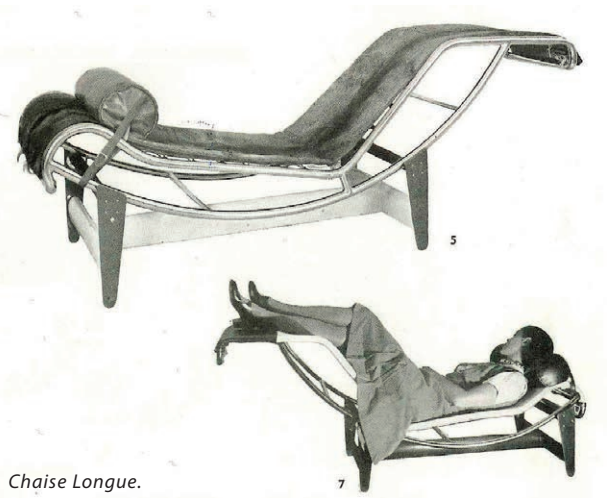

Chaise Longue.

PUHUTTUA

Helmi-maaliskuussa mediassa keskusteltiin päiväkotien suunnittelusta, ilmastopolitiikan vaikutuksista rakentamiseen ja kulttuuriperinnöstä. Hanna Harrisia haastateltiin designjohtajan pestin kynnyksellä.

ETELÄ-SAIMAA 26.2.2020
Rakennuksilla on arvonsa:

”Arvokkain tapa säilyttää kulttuuriperimää on omaehtoinen suojelu. Se osoittaa yhdyskunnan kyvyn arvostaa aikaansaannoksiaan. Asukkaat tuntevat historiansa ja määrittävät arvonsa. Imatran uimahalli ja urheilutalo on rakennustyyppinsä ja aikakautensa merkittävin rakennus: olympiavoittaja **Einari Teräsvirran** suunnittelema. Harmi, että Imatran kaupunginhallitus on päättänyt poistaa asemakaavasta rakennuksen suojelumerkinnän. Toimenpiteen tavoitteena on mahdollistaa rakennuksen purkaminen. – – Mikäli Imatra rakentaa uimahallin ja urheilutalon Ukonniemeen on nykyisille rakennuksille niiden arvon mukaista suunnitella uusi käyttötarkoitus, joilla ne pystytään säilyttämään. Nyt Imatran päättäjille on tämän rakennuksen arvoksi esitelty sen tekninen arvo, lähinnä purkukustannukset.”

HELSINGIN SANOMAT 11.2.2020, pääkirjoitus
Ilmastopolitiikan kiristyminen voi muuttaa Suomen kaupungistumista:

”Nykyinen rakentamisen tapa voisi olla monin paikoin ilmastoystävällisempi. Jos ja todennäköisesti kun asiaan aletaan puuttua, se voi jarruttaa uudisrakentamista tai kääntää sitä puurakentamisen suuntaan. Ilmastopolitiikasta on tulossa kaupungistumisen jokerikortti. Vielä ei tiedetä, miten ilmastotoimet kohtelevat eri alueita, mutta se on varmaa, että rakentamisessa joudutaan painottamaan ilmastonäkökulmaa huomattavasti enemmän kuin nykyisin.”

HELSINGIN SANOMAT 21.2.2020
Luokkahuoneista luopuvat koulut puhuttavat, ja myös päiväkodeista tulee yhä suurempia – näin pikkulapsille luodaan valoisia, rauhallisia ja turvallisia tiloja:

”Kuten koulut, myös päiväkodit ovat yhä suurempia. Suursuolle on rakenteilla peräti 335 lapselle tarkoitettu päiväkoti. Arkkitehtien tehtävä on yrittää häivyttää suuruuden mahdollisia haittoja: luoda valoisia, rauhallisia, turvallisia ja intiimejä tiloja pikkulapsille. – –

Värien pitäisi pikemminkin rauhoittaa kuin luoda levotonta ympäristöä. Värikäsityksen muuttuminen näkyy havainnollisesti Frondelius & Keppo & Salmenperä -kolmikon töissä Ajurinmäen punaisesta Lapinmäen valkoiseen ja puupintaiseen värimaailmaan.”

RAKENNUSLEHTI 9.3.2020
Uusi designjohtaja Hanna Harris etsii lisäarvoa Helsingille:

”Oodi oli valtava julkinen panostus, joka vielä toteutettiin pääkaupungin paraatipaikalle. Harrisin mielestä Oodissa kiteytyvät hienosti sellaiset asiat kuin aktiivinen kansalaisuus ja demokratian ydin. Tällaista hanketta kannattaakin esitellä kansainvälisesti. Mutta mitä seuraavaksi? Uusi arkkitehtuuri- ja designmuseo? ’Kyllä. Siihen pätevät ihan samat argumentit kuin keskustakirjastoon. Suomalainen arkkitehtuuri ja design tarvitsevat arvoisensa puitteet. Museo olisi merkittävä niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin.’ – – ’Esimerkiksi ilmastotavoitteiden saavuttamisessa arkkitehtuurilla ja muotoilulla on tärkeä rooli. Samoin meillä on loistavia esimerkkejä arkkitehtuurin ja muotoilun hyödyntämisestä osana oppimista ja kasvatusta.’”

Arkkitehtuuri ja elämänlaatu

Asuminen oli SAFAn teemana myös vuonna 1981. Toukokuussa 1981 järjestettiin ”Asuminen ja arkkitehtuurin hinta” -seminaari. Tilaisuuden pääpuhujina oli professori Keijo Petäjä, jonka puheenvuoro julkaistiin *au:n* erikoisnumerossa 9b/1981.

Viime kesänä kokoontui Suomessa kansainvälinen joukko psykoanalyytikkoja keskustelemaan niistä eriasteisista väkivallan muodoista, jotka ahdistavat pitkälle teollistuneen ja automatisoituneen aikamme ihmistä ja koettelevat hänen henkistä ja ruumiillista terveyttään.

Tällä väkivallalla on monet kasvot. Sen tunnistaminen on vaikeaa, sillä se saattaa esiintyä houkuttelevissa valepuvuissa; esim. kaikki seitsemän hyvää lupailevana auttajana, mutta johtaa autetut avuttomaan riippuvuuden tilaan, tai vapauttajana, mutta vapauttaa heidät esim. luomisen tuskan ohessa myös luomisen iloista. Tämä kaikki koskee myös asuvaa ihmistä, jonka mahdollisuudet vaikuttaa omaan ympäristötilaansa ovat omana aikanamme dramaattisesti ja usein väkivaltaisesti kaventuneet. [– –]

Psykoanalyytikkojen kongressin avajaisissa keskustelin pienessä ryhmässä aiheesta ”ympäristö ja mielenterveys”. Mukana ollut naishenkilö kertoi isänsä sanoneen usein: ”Hyvä talo parantaa ihmisen”. Se oli mielestäni viisaasti sanottu. Ensin ajattelin, että tuon isän täytyy olla maalta tai ainakin talonpoikaista juurta. Mutta kun sekään ei tuntunut selittävän tuota sanontatapaa, katsoin kertojaa tarkemmin. Hän oli **Alvar Aallon** tytär, jota en ollut tavannut aikaisemmin tällaisissa yhteyksissä. Ehkä hänkin ihmetteli, mitä arkkitehti tekee psykoanalyytikkojen kongressissa.

Itse asiassa olin siellä etsimässä vastausta kysymykseen: ”Voiko arkkitehtuuri parantaa ihmisen elämänlaatua?” Jo aikaisemmin olin keskustellut tuntemieni psykoterapeuttien kanssa kysymyksestä ”Millä tavoin toisaalta ihmisen sisäisen mielentilan ja toisaalta hänen ulkoisen ympäristötilansa parantaminen kytkeytyvät toisiinsa?” Pidän molempia kysymyksiä oleellisina ympäristösuunnittelun tulevan kehityksen kannalta. [– –]

Ei ole olemassa mitään ajasta, paikasta ja ihmisestä itsestään riippumatonta elämänlaatua yleensä, vaan aina elämänlaatua tietyssä situaatiossa ja elämäntilanteessa. Talo voi parantaa ihmistä parhaiten silloin kun häntä itseään kuunnellaan ja hän saa asianosaisena vaikuttaa tulevan ympäristönsä muotoutumiseen. Jo lasten vaistonvaraisista kotileikeistä voi päätellä, että jokaisessa ihmisessä asustaa hyvin syvällä eräänlainen ”pesänrakentamistarve”. Tämän tarpeen vapaa ja luova tyydyttämisen mahdollisuus on jo sellaisenaan elämänlaatua. Sen sijaan sen puuttuminen tai siihen nähden koettu avuton kykenemättömyys ja riippuvaisuus synnyttää helposti ahdistuksia ja juurettomuuden tunteita, kuten ”rakentamisen hullujen vuosien” jälkitarkastelu osoittaa. [– –]

Arkkitehtuuri on elämänlaadun tavoittelussa ihmisen ja ympäristön vuorovaikutussuhteessa toteutuva ilmiö. Ymmärtääksemme arkkitehtuuria tässä mielessä meidän on ymmärrettävä suhteen molempien puolien lisäksi myös itse vuorovaikutustapahtumaa. Tähän ymmärtämiseen kuuluu myös vielä tiedostamattomien tekijöiden merkityksen tunnustaminen. [– –]

> ”Hyvä talo parantaa ihmisen.

Jos ihmisen rakentava tunneperäisyys estyy, eikä pääse toteutumaan, siitä voi tulla tuhoava tunneperäisyys, kuten tuon väkivaltakongressin esitelmistä kävi ilmi. Rakentava tunneperäisyys ja aistivoimaisuus on myös kaiken taiteellisen luovuuden ja itseilmaisun kasvualusta. Siellä missä makuasiat ja tunteet sysätään syrjään ympäristösuunnittelusta, ei oikeastaan sopisi ihmetellä toteutettujen ympäristöjen mauttomuutta ja tunteetonta yleisilmettä.

Kun rakentamisen yhteydessä yhä puhutaan rationalisoimisen, teollistamisen ja automatisoimisen lisäämisen välttämättömyydestä, ollaan tekemisissä juuri tuollaisen kaikki seitsemän hyvää lupaavan auttajan ja vapauttajan kanssa, jonka sivuvaikutuksia elämänlaadun vaikeasti tiedostettavilla alueilla sietäisi entistä perusteellisemmin tutkia. Meillä ei tietenkään ole paluuta entiseen sellaisenaan, mutta olisi suuri virhe kuvitella ettei entisyydessä olisi myös sellaista elämänlaatuna toteutunutta ja saavutettua, joka ei kelpaisi esikuvaksi myös nykyajan ihmiselle.

KAARIN TAIPALE
Tekniikan tohtori,
joka harrastaa myös asuntopolitiikkaa.

ANTTI HAANPÄÄ, YLE

Asuntomarkkinat vai finanssimarkkinat?

Tiedättekö näinä nollakoron aikoina, mistä kiinteistösijoituksesta sai Suomessa vuonna 2019 parhaan tuoton? Asunnoista, 14 prosenttia. *Neljätoista prosenttia*. Hotellit jäivät alle kahdeksan, toimistot vaivaiseen kuuteen prosenttiin.

Lähes kaikkien kaupunkien strategioihin on kirjattu kolme tavoitetta: lisää kansainvälisiä investointeja, lisää turisteja ja lisää osaajia, sitä luovaa luokkaa. "Investointi" kuulostaa hienolta: perustetaan tehdas tai tytäryhtiö, joka synnyttää uusia työpaikkoja, verotuloja ja talouskasvua.

Muistatteko kiinteistöyhtiö Spondan? Blackstone osti Spondan parilla miljardilla eurolla vuonna 2017. Googlatkaapa "Blackstone Group" ja "Blackstone Housing". Blackstonen asuntostrategiasta saa hyvän kuvan *YLE Areenasta* löytyvästä *Push*-dokumentista, josta **Tarja Nurmi** kirjoitti äskettäin (*au* 2/2020).

Helsingin kaupunginvaltuusto hyväksyi helmikuussa asemakaavan, jolla Olympiastadionin pohjoispuolella oleva Keskuspuiston osa muutetaan tonttimaaksi viihdeareena-asunto-hotelli-ravintola-jne-korttelin rakentamista varten. (Ei, aluetta ei ole koskaan kaavoitettu parkkipaikaksi.) Pormestari iloitsi, että "mikä tahansa kaupunki olisi ikionnellinen tällaisesta [yksityisellä rahalla toteutettavasta] investoinnista" (*HS* 12.2.2020).

Mitä "kansainvälinen investointi" nykyään tarkoittaa? Sitä, että kaupunkien arvotontit myydään ja ne muuttuvat arvopapereiksi ja hyviksi vakuuksiksi kansainvälisiin sijoitussalkkuihin, jonne myös kiinteistöistä syntyvät tuotot menevät. Kenen salkussa talot ja tontit huomenna tai ylihuomenna ovat, miten niitä "kehitetään", millä hinnalla vuokrataan tai pidetään tyhjillään, sitä ohjailevat pörssimeklarit Frankfurtissa, Lontoossa, New Yorkissa ja Shanghaissa.

Mitä se arkkitehdeille kuuluu? Maailma nyt vaan on sellainen, siihen pitää sopeutua, eikö niin? Eikö ole pääasia, että järjestetään kilpailuja? Vai pitäisikö rakennetun ympäristön muutoksia suunnittelevien ammattilaisten kuitenkin ymmärtää, mikä on heidän todellinen, näkymätön toimintaympäristönsä? Miten SAFA voi vaikuttaa, elleivät jäsenet tiedä, kuka naruja vetelee?

Mikä on hankkeiden syntyhistoria? Onko etusijalla asukkaan, kaupunkilaisen, kaupungin vai rahoittajan etu? Mitä sijoittajavetoisuus asuntorakentamisen, kaavoituksen ja tonttipolitiikan arjessa tarkoittaa? Myykö kaupunki esimerkiksi tontin hyvästä osoitteesta hotellihankkeelle, joka onkin tarkoitus muuttaa miniasunnoiksi eli tuottoisiksi instrumenteiksi finanssimarkkinoille?

Alan miestä lainatakseni: "Kaikki kinuavat mahdollisuutta rakentaa pieniä vuokra-asuntoja, usein muodollisesti As Oy

> Kenen salkussa talot ja tontit huomenna tai ylihuomenna ovat, sitä ohjailevat pörssimeklarit Frankfurtissa, Lontoossa, New Yorkissa ja Shanghaissa.

-muotoon, mikä muuttuu sijoittajien käsissä vuokrataloksi, mieluiten vähäisillä normeilla halpuutettuna. Samanaikaisesti kynnys omistusasumiseen on noussut, koska siihen liittyisi pankkien suurempi tarve omarahoitukseen ja muita vakavaraisuusmääräyksiä. Porukan pakkovalinta on omistajalleen hyvin tahkoava vuokra-asunto."

Mediassa on viime aikoina julkaistu näyttäviä juttuja rakentamisen normeista syypäinä asuntojen korkeisiin hintoihin, maanomistajien vaatimuksesta saada kaavoittaa omalle maalleen tai kuntien lunastusoikeuden vääryydestä. Ettei vain olisi joku MRL-uudistus menossa?

Pohtiiko kukaan, mitä väestön ikärakenteen muutos tarkoittaa asumiselle? Onko viisasta helpottaa esteettömyysnormeja? Jos päiväkodit ja koulut jäävät ilman oppilaita, voidaanko niitä muuttaa asunnoiksi? Jos ilmastoneutraaliuden vaatimus läpäisee kaiken päätöksenteon, onko kaupunkiseuduilla järkevää kaavoittaa asuntorakentamista muualle kuin joukkoliikenteen saavutettaviin? Pitäisikö ara-vuokra-asuntojen osuutta vuosittaisesta asuntotuotannosta lisätä eikä vähentää? Olisiko ara-omistusasunnoille taas tarvetta? Jos kunnat vielä omistavat maata, kannattaisiko sitä myynnin sijaan vuokrata?

Push-dokumentin lopussa Berliinin pormestari **Michael Müller** sanoo näin: "Me emme yksityistä enää kaupungin omistamia tontteja. Ostamme maata takaisin. Berliinissä emme enää myy maata."

BELLITALIA

When the city becomes a living room.

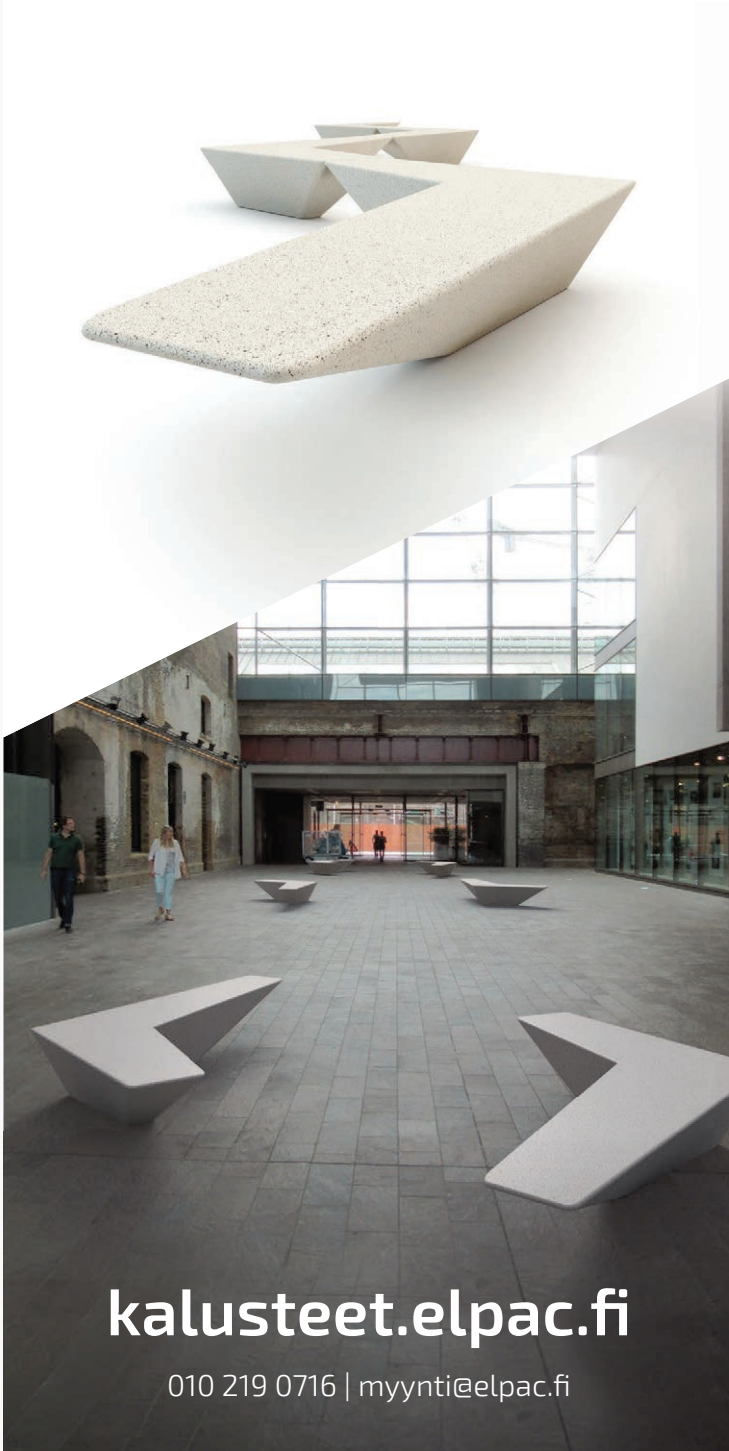

kalusteet.elpac.fi

010 219 0716 | myynti@elpac.fi

> Eri-ikäisten lasten tilat on ryhmitelty sydämen ympärille kylämäiseksi ja helposti hahmotettavaksi kokonaisuudeksi.
> – Verstas Arkkitehdit

Voittajaehdotus Kerkkä, sisä- ja ulkonäkymä.

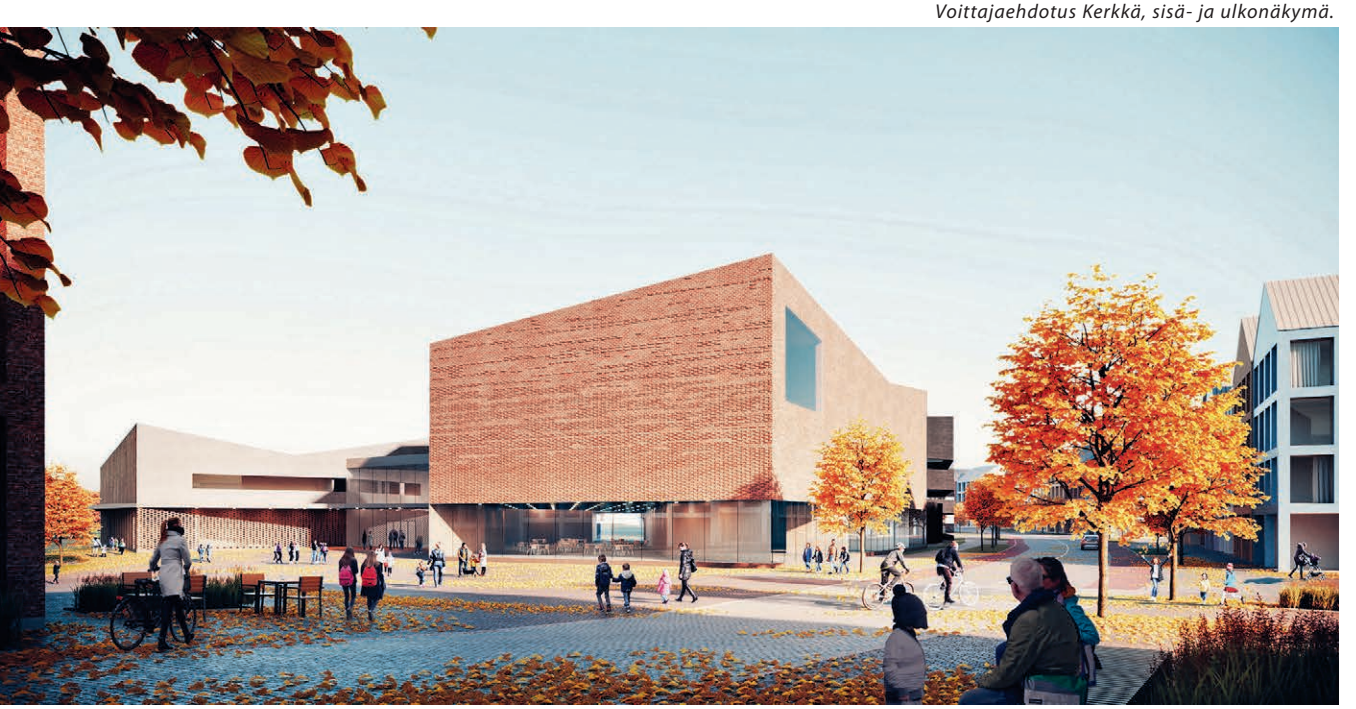

Koulukeskuksesta uuden alueen maamerkki

Kangasalan länsirajalle Lamminrahkaan kohoaa uusi kaupunginosa, jonka ydin syntyy koulun ympärille.

Lahdentien varressa sijaitseva Ojala-Lamminrahka on yksi Tampereen seudun merkittävimmistä uusista asuin- ja työpaikka-alueista. Vuoteen 2040 mennessä Kangasalan Lamminrahkaan on rakentunut koti 8 000 asukkaalle ja Tampereen Ojalaan 5 000 asukkaalle.

Kangasalan ja Tampereen kaupungit järjestivät uuden kaupunginosan koulukeskuksen suunnittelusta yleisen arkkitehtuurikilpailun. Tavoitteena oli kartoittaa ideoita ja ratkaisumahdollisuuksia jatkosuunnittelun pohjaksi ja löytää samalla hankkeelle pää- ja arkkitehtisuunnittelija.

Maamerkki ja identiteetin luoja

Koulukeskuksella on tärkeä rooli osana uuden kaupunginosan ydintä, palveluita ja kaupunkikuvaa. Keskus avautuu Lamminrahkaa ja Ojalaa yhdistävän pääkadun varteen torin pohjoisreunaan. Se on ensimmäisiä alueelle nousevia rakennuksia ja siten tärkeä maamerkki. Koulukeskukseen sijoittuvat vuosiluokat 3–9 sekä pienten lasten yksikkö, jossa toimivat varhaiskasvatus, esiopetus ja alkuopetuksen luokat 1–2. Yhteensä oppilaita on noin tuhat.

Koulusta halutaan kaikkien asukkaiden kohtaamispaikka. Sen tulee olla näyttävä ja kutsuva kokonaisuus, joka on osa julkista tilaa toiminnallisesti ja visuaalisesti. Oppimistiloista halutaan viihtyisät, monipuoliset ja elämykselliset.

Kilpailussa kokonaisuuteen tuli ottaa mukaan ulkotilojen vehreys ja ympärivuotiset käyttömahdollisuudet. Tavoitteena oli tilojen tehokas ja monipuolinen käyttö sekä kestävää kehitystä tukevat ja vaiheittain toteutettavat ratkaisut.

Saapuneet 57 ehdotusta tarjosivat laajan kirjon ratkaisumalleja, ja erilaiset kaupunkikuvalliset ja arkkitehtoniset vaihtoehdot tulivat tutkituiksi. Kilpailun perusteella selvisi, miten rakentamisen vaiheistus kannattaisi toteuttaa ja kaupunkien välinen vastuunjako järjestää. Kilpailussa toteutui yleisen kilpailun keskeisin tavoite, vahva arkkitehtoninen konsepti jatkosuunnittelun pohjaksi.

Parhaissa ehdotuksissa oli onnistuttu löytämään identiteettiä luovia ratkaisuja, jotka tarjosivat uudenlaisia oppimisympäristöjä. Palkintolautakunta piti monumentaalisuutta hyvänä tapana saada aikaan tarpeeksi kaupunkimainen julkinen rakennus. Ratkaisujen enemmistön muodostivat palikoista koostuvat sommitelmat ja harjakattoyhdistelmät. Viime vuosien suositut kampa- ja sakarakoulut olivat tällä kertaa vähemmistössä.

Kutsuva ja näyttävä *Kerkkä*

Kilpailun voitti Verstas Arkkitehtien ehdotus *Kerkkä*. Se onnistui parhaiten luomaan koulurakennuksesta kokonaisuuden, joka korostaa rakennuksen asemaa uuden kaupunginosan keskeisenä julkisena tilana.

Liittymä kaupunkirakenteeseen on monumentaalinen mutta helposti lähestyttävä. Jylhä umpinainen ja nouseva tiilimassa tekee rakennuksesta näyttävän, mutta avoin lasiseinäinen aula kutsuu sisäänsä. Selkeä pääsisäänkäynti ja siihen liittyvä päiväkodin piha tuovat elämää aukiolle, ja aula avaa näkymän rakennuksen läpi puistoon. Rakennus tuo merkittävää lisäarvoa kaupunkirakenteeseen.

Kerkkä, asemapiirros.

Kerkkä, julkisivu luoteeseen.

”Suunnitelma muodostuu kolmesta lohkaremaisesta osasta, joita yhdistää avoin aula, koulukeskuksen sydän. Eri-ikäisten lasten tilat on ryhmitelty sydämen ympärille kylämäiseksi ja helposti hahmotettavaksi kokonaisuudeksi”, kertoo Verstas Arkkitehtien suunnittelutiimi, **Ilkka Salminen**, **Riina** ja **Jussi Palva** ja **Väinö Nikkilä**.

”Suunnitteluratkaisuamme ohjasivat erityisesti rakennuksen käyttäjäkokemukseen eläytyminen sekä tavoite luoda yhteisöllinen kohtaamispaikka Kyläpuunaukion äärelle.”

Voittajaehdotuksen kaupunkikuvallisten ansioiden takana on tilankäytöllinen oivallus viedä liikuntasali toiseen kerrokseen, mikä on vapauttanut tilaa pohjakerroksesta. Ratkaisu on tosin luonut toiminnallisen ongelman, sillä salia on hankala hyödyntää juhlatilaisuuksiin, mitä on syytä kehittää jatkosuunnittelussa.

Kerkkä, pohjakuva ja ilmakuva (alla).

Toisen palkinnon saanut Mettä, julkisivu, ilmakuva ja sisänäkymä.

> Toiseksi tulleessa ehdotuksessa *Mettä* liikuntasalin, näyttämön ja ruokalan yhdistelmä on kilpailun parhaita.

Toisen palkinnon sai Aarti Ollila Ristola Arkkitehtien ehdotus *Mettä*, jonka arkkitehtuuri on erittäin varmaotteista ja linjakasta. Vaihtelevan korkuisten massojen rytmitys on hallittua, ja se on luonut mielenkiintoisia ja yllätyksellisiä tiloja. Ehdotuksen vahvuuksia on sisä- ja ulkotilojen lomittuminen niin, että luonto on joka suunnasta osa sisätilojen tunnelmaa. Liikuntasalin, näyttämön ja ruokalan yhdistelmä on kilpailun parhaita. Tilaryhmien sijoittelu on luontevaa ja tukee oppilaiden kasvua.

Kolmannen palkinnon saanut Nelikko, sisä- ja ulkonäkymä.

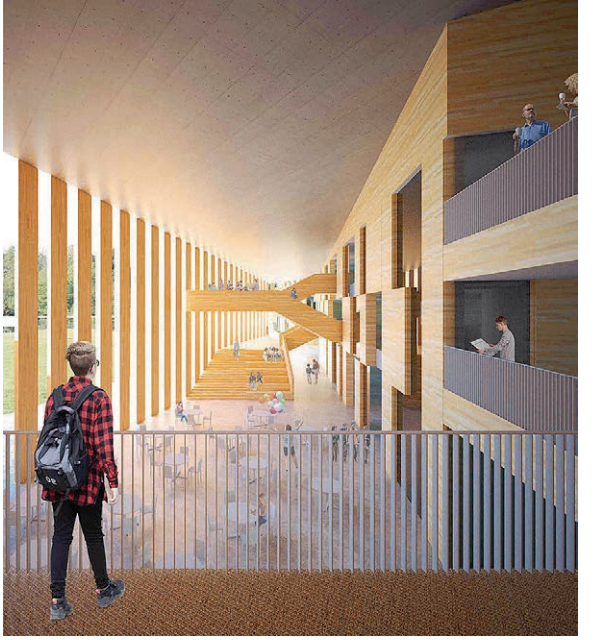

Lunastetut Kiekka (yllä) ja Opinrattaat (alla).

Petri Piirran *Nelikko* sai kolmannen palkinnon. Ehdotuksen yksinkertainen lähtökohta on antanut koulurakennukselle sopusuhtaisen ja tunnistettavan ilmeen. Tiili- ja lasipintojen sekä pystyikkunoiden ja pilastereiden sommittelu on hallittua. Vinojen viherkattojen ja erikorkuisten massojen rytmi on miellyttävää ja pienimittakaavaista. Sisätilojen kokonaisratkaisu on eleetön mutta toimiva.

Kilpailussa lunastettiin kaksi työtä: ehdotukset *Kiekka* ja *Opinrattaat*. Kunniamaininnan saivat ehdotukset *Pääsky*, *Lamminrahkala* ja *Liitää oravien kanssa*.

Teksti on lyhennelmä arvostelupöytäkirjasta / Pipsa Penttinen

Palkitut kohteet

1. palkinto *Kerkkä*
Verstas Arkkitehdit
Tekijät: Väinö Nikkilä, Jussi Palva, Riina Palva, Ilkka Salminen
Työryhmä: Santeri Hänninen, Leevi Kerola, Atte Mattila
Avustajat: Pekka Airaxin, Otto Autio, Ville Nurkka, Milla Parkkali, Tino Toivonen, Ilkka Törmä, Jukka Kangasniemi

2. palkinto *Mettä*
Aarti Ollila Ristola Arkkitehdit
Tekijät: Erkko Aarti, Arto Ollila, Mikki Ristola, Kuutti Halinen, Meri Wiikinkoski, Pekka Pohjola, Jussi Eskelinen, Heljä Koskimäki, Benjamin Åkerblom, Lauri Klemola
LVI-asiantuntija: Vikke Niskanen, Granlund

3. palkinto *Nelikko*
Tekijä: Petri Piirta

Lunastus *Kiekka*
Tekijä: Petri Piirta

Lunastus *Opinrattaat*
Tekijät: Antti Keskinen, Lilja Mustila, Marcus Kujala, Samuli Summanen

Kunniamaininta *Pääsky*
Arkkitehdit NRT
Tekijät: Teemu Tuomi, Annu Kumpulainen, Olli Vuorinen, Valtteri Osara

Kunniamaininta *Lamminrahkala*
Arkkitehtistudio M10
Tekijät: Marcelo Diez, Anna Pekkarinen, Tiina Latva, Laura Gröndahl
Visualisointi: Johannes Koskela

Kunniamaininta *Liitää oravien kanssa*
Collaboratorio
Tekijät: Kristiina Kuusiluoma, Martino de Rossi, Paula Leiwo
Avustajat: Andrea Roverato, Carl Petersen

Palkintolautakunta
Kangasalan kaupunki: Pertti Alanko, elinympäristölautakunnan puheenjohtaja; Sirkku Malviala, elinympäristöjohtaja; Merja Saarilahti, rakennuspäällikkö; Merja Lehtonen, opetuspäällikkö; Jyrki Taipale, Suoraman koulun rehtori; Anni Aalto-Ropo, varhaiskasvatuksen johtaja; Sanna Karppinen, Lamminrahkan projektipäällikkö; Susanna Virko, suunnitteluarkkitehti
Tampereen kaupunki: Taru Hurme, suunnittelujohtaja; Leena Viitasaari, suunnittelujohtaja; Jarmo Viljakka, hankearkkitehti
SAFA-tuomarit: Claudia Auer, Tomi Perko
Sihteeri: Mervi Savolainen, WSP Finland

KILPAILUKALENTERI

YLEISET KILPAILUT

18.12.2019 – **31.3.2020**	Tampereen opiskelija-asuntosäätiön Vanha Domus
9.1.2020 – **21.4.2020**	Turun Linnanniemen kansainvälinen ideakilpailu

SISÄÄN JÄTETYT YLEISET KILPAILUT

15.5.2019 – 27.9.2019	Tampereen Viinikanlahti
17.6.2019 – 25.10.2019	Itä-Helsingin keskusta

KUTSUKILPAILUT

10.1.2020 – **3.4.2020**	Keski-Pasilan peruskoulu ja päiväkoti
15.1.2020 – **28.4.2020**	Uusi Lagmansgårdenin koulukoti
12.2.2020 – **5.5.2020**	Katajanokan Silmu
24.2.2020 – **22.5.2020**	Kontulan keskusta
4/2020 – 8/2020	Kruunuvuorenrannan keskuskoulu, hankintailmoitus 3/2020

MUUT KILPAILUT

3/2020 – **5/2020**	Hyytiälän metsäasema, kilpailullinen neuvottelumenettely
4.2.2020 – **29.5.2020**	Kalasataman Nihdin kortteli, tontinluovutuskilpailu
26.2.2020 – **5.6.2020**	Kemin keskusta, opiskelijakilpailu
3/2020 – **9/2020**	Kuninkaantammen koulu ja päiväkoti, kilpailullinen neuvottelumenettely

JULKISET HANKINNAT

HILMA	*www.hankintailmoitukset.fi*
SIMAP	*simap.ted.europa.eu*

Lisätietoja ***safa.fi/kilpailut***

JAAKKO HIPPINEN

Kisastudion panelisteina Jarmo Raveala (vas.), Pia Sjöroos, Hilla Rudanko ja Jari Lonka.

Parhaat tekijät esiin

Kuinka kilpailuja pitäisi kehittää, jotta niihin voisi osallistua kevyemmällä työpanoksella? Miten kilpailutuomarit tulisi valita? Yrittäjä-SAFAn ja SAFAn kilpailujen järjestämä Kisastudio-ilta eteni vilkkaan keskustelun siivittämänä.

SAFAlla on käynnissä kilpailujen kehittämisprojekti, jonka tavoitteena on muun muassa tarjota tilaajille tukea eri kilpailumuodoissa sekä lisätä ymmärrystä siitä, mitä kaikkea arkkitehtuurikilpailuilla yleensä voidaan saavuttaa.

> Monipuolisuutta kaivattiin kilpailijavalintojen lisäksi tuomarivalintoihin.

Illan panelisteina toimivat L-Arkkitehtien osakas **Jari Lonka**, Arkkitehdit Rudanko + Kankkusen osakas **Hilla Rudanko**, Keravan kaupunkisuunnittelujohtaja **Pia Sjöroos** ja Helsingin kaupungin yksikönpäällikkö **Jarmo Raveala**. He edustivat monipuolisesti sekä kilpailun tekijöiden että tilaajapuolen näkemyksiä kilpailuprosessista ja -kulttuurista.

Määrälliset kriteerit jyräävät

Kutsukilpailujen valintamenettelyt kirvoittivat paljon keskustelua. Tilaajapuolella ei aina ole riittävää ammattitaitoa laatia kriteerejä siten, että varmistutaan suunnittelijan osaamisesta sulkematta pois päteviä tekijöitä.

Määrälliset kriteerit jyräävät helposti laadulliset, sillä laatua on vaikeampi mitata. Jarmo Ravealan mukaan subjektiivista arviota saatetaan myös pelätä siksi, että ajatellaan sen poikivan valituksia. Näin ei kuitenkaan hänen kokemuksensa mukaan ole käynyt. Hankintakumppanit Oy:n juristin **Sanna Kronströmin** mukaan määrällisiä kriteereitä tulisikin käyttää lähinnä minimivaatimustason määrittämiseen, ei kilpailijoiden pisteytykseen.

Viime vuosina yleistynyttä kilpailijoiden arvontaa pidettiin pirteänä lisänä kilpailukentälle. Kiitosta sai myös kahdesta koristä arpominen eli erilliset arvonnat kokeneemmille tekijöille ja nuoremmille toimistoille. Uudenlaisiin valintamenettelyihin, kuten prosenttitaidehankkeiden taiteilijavalinnoissa käytössä olevaan motivaatiokirjeeseen, suhtauduttiin myönteisesti.

– Norjassa arkkitehtuurikilpailutuksissa on yleisesti käytössä ”tehtävän ymmärrys”-osio. Tämän tyyppiset arvioinnit mittaavat osaamista eri näkökulmasta, ja niitä voisi käyttää muut minimiosaamisvaatimukset täyttävien osallistujaehdokkaiden laatupisteytyksessä. Norjassa uusien tekijöiden esiinnousua tukee myös järjestelmä, jossa kilpailutuksissa lisäpisteitä saa alle 40-vuotiaiden osakkaiden kahdeksan vuoden sisällä perustama toimisto alle 0,5 miljoonan euron liikevaihdolla. Tällaista ei tiettävästi ole vielä kokeiltu Suomessa, kertoi Tommila Architectsin **Miia-Liina Tommila**.

Uusia tuulia tuomaristoihin

Monipuolisuutta kaivattiin kilpailijavalintojen lisäksi tuomarivalintoihin. Kutsukilpailuissa tuomarin valitsee yhä useammin kilpailijoiden sijaan SAFAn kilpailutoimikunta. Illan osallistujat pitivät tätä yleisesti ottaen hyvänä kehityssuuntana: se mahdollistaa tuomarin mukaantulon aiemmassa vaiheessa, jolloin hän voi vaikuttaa myös kilpailuohjelman laadintaan.

Toisaalta kilpailutoimikunnalle on suuri haaste olla perillä koko ammattikunnan osaamisesta. Tunnustettiin, että usein esiin nousevat samat nimet. Esimerkiksi muut kuin toimistojen osakkaat jäävät helposti sivuun, sillä heidän osaamisensa ei välttämättä ole yhtä laajasti tiedossa.

Hilla Rudanko ehdotti, että kilpailutoimikunnalla voisi olla rekisteri, johon halukkaat voisivat ilmoittautua. Ideoitiin jopa, että tuomarista voitaisiin järjestää haku samalla tavalla kuin kilpailijoista.

> ”Viime vuosina yleistynyttä kilpailijoiden arvontaa pidettiin pirteänä lisänä kilpailukentälle.

Järjestäminen haastaa tilaajia

Pienemmät kunnat tarvitsevat kilpailujen järjestämisessä tukea. Pia Sjöroos kertoi, että arkkitehtuurikilpailun vaatima aika voi tulla kunnassa yllätyksenä, ja se voi jopa muodostua esteeksi kilpailun järjestämiselle. Kunnissa pitäisi osata suunnitella pitkäjänteisemmin ja strategisemmin ja tiedostaa ne keskeiset paikat, joiden suunnittelussa kilpailusta olisi hyötyä. Näin myös aikatauluun voitaisiin varautua ajoissa.

Kilpailuohjelma määrittää hyvin vahvasti hankkeen tason ja toteuttamiskelpoisuuden, mutta sen laatimiseen ei kunnissa välttämättä ole riittävää osaamista omasta takaa. SAFAn nimeämä tuomari voitaisiin ihannetapauksessa ottaa mukaan jo kilpailuohjelmaa ja tavoitteita laadittaessa. Näin myös palautettava aineisto voitaisiin määritellä nykyistä paremmin tarkoituksenmukaiseksi, olennaisia asioita korostavaksi ja työmäärältään kohtuulliseksi.

Charlotte Nyholm

Siltanosturiovet

Champion Door -siltanosturiovet ovat lähes huoltovapaita ja ne kestävät pölyä, kylmyyttä ja kuumuutta. Saat ne aina omien tarpeidesi mukaan tehtynä. Tutustu! **championdoor.com**

CHAMPIONDOOR®

Hopeatie 2 | 85500 Nivala | Puh. 08 445 8800 | info@championdoor.com | championdoor.com

Pritzker-palkinto Yvonne Farrellille ja Shelley McNamaralle

Pritzker-arkkitehtuuripalkinto 2020 myönnettiin arkkitehtikaksikolle Yvonne Farrellille ja Shelley McNamaralle. He ovat ensimmäiset irlantilaiset palkinnon saajat.

> Arkkitehtuuri on ihmiselämän kehys.

Palkitsemista perustellaan Farrellin ja McNamaran tinkimättömyydellä, heidän järkähtämättömällä sitoutumisellaan arkkitehtuurin laatuun ja ympäristön kunnioittamiseen sekä uskollaan yhteistyön voimaan.

1970-luvulta lähtien arkkitehteina ja opettajina toimineet Farrell ja McNamara luovat tiloja, jotka ovat sekä perinteitä arvostavia että uudenlaisia. Ne tekevät kunniaa historialle ja osoittavat samalla urbaanin ympäristön sekä rakennustaidon mestarillista hallintaa. Heidän koulutus-, hallinto- ja kulttuurikäyttöön tarkoitetut laitoksensa sekä asuinrakennuksensa ovat moderneja ja vaikuttavia teoksia.

”Arkkitehtuuri on ihmiselämän kehys. Se ankkuroi ja yhdistää meidät maailmaan tavalla, johon kenties mikään muu tilaa luova tieteenala ei pysty. Toimintamme ytimessä on aito usko siihen, että arkkitehtuurilla on merkitystä”, Farrell ja McNamara sanovat.

Farrellin ja McNamaran töihin lukeutuvat muun muassa yliopistokampus UTEC Lima (Lima, Peru 2015), Università Luigi Bocconi (Milano, Italia 2008), Université Toulouse 1 Capitole (Toulouse, Ranska 2019), North King Streetin asuinrakennus (Dublin, Irlanti 2000), Solstice Arts Centre (Navan, Irlanti 2008) sekä Institut Mines Télécom (Pariisi, Ranska 2019; kuvassa).

Irlantilaiset Farrell ja McNamara perustivat Grafton Architects -yrityksen Dublinissa vuonna 1978 ja toimivat siinä edelleen. Yli 40-vuotisen taipaleensa aikana he ovat toteuttaneet projekteja Irlannissa, Britanniassa, Ranskassa, Italiassa ja Perussa.

”On äärimmäisen ilahduttavaa, että tämä tunnustus suodaan meille ja toiminnallemme sekä töille, jotka olemme saaneet aikaan kaikkina näinä vuosina”, McNamara sanoo. ”Se on myös upea kunnianosoitus asiakkaidemme kunnianhimolle ja visiolle, sillä juuri heidän ansiostaan suunnittelemamme rakennukset ovat puhjenneet kukkaan.”

Yvonne Farrell (vas.) ja Shelley McNamara.

THE HYATT FOUNDATION

GRAFTON ARCHITECTS

Venetsian biennaalin 2020 avajaiset siirtyvät elokuulle

Hashim Sarkisin kuratoima Venetsian arkkitehtuuribiennaali *How will we live together?* järjestetään 29.8.–29.11.2020. Alun perin toukokuun lopulle suunnitellut kutsuvieraiden preview-päivät ovat nyt 27.–28.8.2020.

Venetsian biennaalin 17. kansainvälisen arkkitehtuurinäyttelyn oli tarkoitus aueta yleisölle 23.5. Koska maailmanlaajuiseksi levinneen koronavirustilanteen kehittymistä ei voida ennustaa, biennaaliorganisaatio on päättänyt siirtää avajaisia reilusti eteenpäin.

Arkkitehtuuribiennaali sulkeutuu alkuperäisen aikataulun mukaisesti marraskuun lopussa. Puolivuotiseksi suunniteltu tapahtuma lyhenee siten kolmen kuukauden kestoiseksi.

Laura Bergerin, **Philip Tidwellin** ja **Kristo Vesikansan** kuratoima ja Archinfon tuottama Suomen paviljongin näyttely *New Standards* aukeaa kutsuvieraille preview-päivien aikana.

Venetsian biennaali 2020
17. kansainvälinen arkkitehtuurinäyttely
How will we live together?
avoinna yleisölle 29.8.–29.11.2020,
preview-päivät 27.–28.8.2020

Ecophon SAINT-GOBAIN
Gyproc SAINT-GOBAIN
ISOVER SAINT-GOBAIN
weber SAINT-GOBAIN
SAINT-GOBAIN

Autamme rakentamaan erinomaisia elinympäristöjä ja parantamaan elämänlaatua.

www.saint-gobain.fi

SAINT-GOBAIN

ARKKITEHTUURIMUSEO
FINLANDS ARKITEKTURMUSEUM
MUSEUM OF FINNISH ARCHITECTURE

ti–su 11–18 ke 11–20
Kasarmikatu 24 Helsinki
puh. 045 7731 0474

sisäänpääsy 10/5/0 €
yhteislippu Designmuseon
kanssa 15 €/Museokortti

mfa.fi
Instagram
Facebook
Twitter

Vielä ehdit Alvar Aallon jalostettu maisema -näyttelyyn! Olemme avoinna myös pääsiäisviikonloppuna.

Oulun Kiikelinpuisto palkittiin
Vuoden ympäristörakenteena 2002.
VSU Maisema-arkkitehdit Oy
Kuva: Kuvatoimisto Kuvio Oy

KIRJASTOTAPAHTUMAT

Keskiviikko 8.4. kello 18–20
Eidos ry:n arkkitehtuurisalonki: Arkkitehtuurin ja sen tutkimuksen nykyhetki ja tulevaisuus
Miten ajankohtaiset ilmiöt, kuten ilmastonmuutos ja kaupunkien jatkuva kasvu vaikuttavat arkkitehtuuriin ja kokemuksiimme siitä? Kevyen intellektuelli keskustelutilaisuus. Maksuton.

Onko sinulla mielessäsi tapahtuma tai ohjelmakokonaisuus, jonka haluaisit järjestää museon uudistetussa kirjastossa? Ehdota meille:
mfa.fi/ehdota-kirjastotapahtumaa

STUDIONÄYTTELY

MAISEMAN TEKIJÄT
NÄKÖKULMIA MAISEMA-ARKKITEHTUURIIN
Studiossa 2.4.–31.5.

Näyttely esittelee maisema-arkkitehtuurin moniulotteista ja tulevaisuuteen katsovaa ammattilaisuutta kahdentoista tekijän kautta.

Näyttely perustuu Maiseman tekijät -kirjaan (Aalto Arts Books, 2019). Yhteistyössä: Arkkitehtuurimuseo, Aaltoyliopiston maisema-arkkitehtuurin koulutusohjelma ja Suomen maisema-arkkitehtiliitto MARK.

Tervetuloa avajaisiin keskiviikkona 1.4. kello 17.
Ilta jatkuu Maiseman tekijät -paneelikeskustelulla kello 18–20.

TAPAHTUMAT

Maanantai 30.3. kello 17–18.30
Opastettu kävelykierros:
Alvar Aallon Otaniemi – jalostettu kampusmaisema
Tutkimuspäällikkö, FT Juhana Lahti opastaa.
Lähtö: kauppakeskus A Bloc, pysäköintialue.
Säävaraus. Maksuton.

Lauantai 4.4. kello 13–14.30
Teemaopastus: Arkkitehtuuri ihmisen jälkeen
Alvar Aallon jalostettu maisema -näyttelyä pohditaan ihmisen jälkeisen ajan, ekofilosofian ja ilmastokriisin näkökulmista. Museopedagogit Jemina Lindholm ja Aapo Raudaskoski. 10/5/0 €, Museokortti

SUSANNA KEKKONEN

Motivaattorina halu vaikuttaa

Lauri Lehtoruusu työskentelee asumisen asiantuntijana kiinteistöalan yhteistyöjärjestö RAKLI ry:ssä ja on Suomen opiskelija-asunnot SOA ry:n toiminnanjohtaja.

Miksi päätit opiskella arkkitehtuuria?
– Monista muista arkkitehdeista poiketen perheessäni ei ole arkkitehteja, vaan kiinnostus alaan syntyi laajan yleissivistyksen arvostuksesta. Lopullinen päätös lähteä opiskelemaan arkkitehtuuria muodostui lukioaikana. Pidin visuaalisista asioista, ja koin arkkitehtuurin sopivaksi alaksi, koska siinä on hyötyä luovuudesta ja kiinnostuksesta eri asioita kohtaan.

Opintojen alussa olin tyytyväinen ammatinvalintaan. Myöhemmin alkoi kuitenkin tuntua siltä, että arkkitehdit eivät ole niin generalisteja kuin odotin. Arkkitehdit ovat pääasiassa vain

> Opiskelija-asunnot ovat tietynlainen kokeilulaboratorio tulevaisuuden asumiselle.

arkkitehtuurin asiantuntijoita, pimentoon jää laajempia yhteiskunnallisia näkemyksiä. Se on ajanut minua erikoisempiin rooleihin kuin mihin tällä koulutuksella yleensä päädytään.

Opiskelit arkkitehdiksi Aalto-yliopistossa. Oletko tyytyväinen saamaasi koulutukseen?
– Olen sinänsä ihan tyytyväinen. Tutkimuksen ja praktiikan suhdetta voisi kuitenkin tiivistää jo opiskeluvaiheessa. Se auttaisi arkkitehteja valtaamaan tehtäväkenttää laajemmin, sillä silloin saisi kykyä argumentoida tutkitun tiedon pohjalta. Arkkitehtuuria opettavissa yliopistoissa tutkitaan paljon mielenkiintoisia asioita, mutta ne eivät valu opetuksessa käytännön tekemisen puolelle.

Oliko alusta asti selvää, millaista työtä haluat tehdä?
– Urapolkuni muotoutui vähitellen, sillä lähdin heti alussa mukaan opiskelijajärjestötoimintaan. Samalla heräsi kiinnostus laajempiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja asioihin vaikuttamiseen. Lopulta päädyin Aalto-yliopiston ylioppilaskunnan puheenjohtajaksi. Myöhemmin olin myös Suomen ylioppilaskuntien liitto SYL:n hallituksessa, jossa sain tehdä konkreettista vaikuttamistyötä.

Kiinnostus vaikuttamiseen kytkeytyi myös omaan alaan ja erityisesti asumiseen. Aloin ymmärtää erilaisten rakenteiden vaikutusta asumiseen sekä sitä, miten suunnittelussa asiat toteutuvat ja miten yhteiskunnan näkökulmasta ratkaistaan asumisen kysymyksiä. Esimerkiksi asumisen kysymysten ratkaisuista ei välttämättä saa tarpeeksi kokonaisvaltaista kuvaa, jos vertailee ainoastaan plaaneja. Sen sijaan pitäisi verrata koko yhteiskunnan rakennetta – miten esimerkiksi eri maissa taloudelliset tekijät ovat johdattaneet tietynlaisiin suunnitteluratkaisuihin ja mikä viime kädessä palvelee asukasta.

Miten asumistarpeiden muutoksiin pystytään vastaamaan?
– Asuminen muuttuu palveluksi, jolloin pakettiin kuuluu asunnon lisäksi vaikkapa yhteistiloja ja harrastustiloja. Jätkäsaaren Sukupolvienkortteli on tästä hieno esimerkki, siellä on asukkaille muun muassa nikkarointiverstas, kuntosali ja elokuvankatseluhuone.

STALA

StalaTex™ herättää ruostumattomat teräspinnat eloon

Uusi, uniikki StalaTex-materiaali nostaa keittiön tasopinnat ja välitilan aivan uudelle tasolle.

Lue lisää
stala.fi

stala_official

Kyselyissä on kuitenkin käynyt ilmi, että ihmisten on hankala tietää, mitä he haluaisivat tulevaisuuden asumiselta. Kaikki eivät välttämättä ymmärrä, että asunnon yhteydessä voi saada vaikkapa puutarhan kerrostalon katolta. Asiassa täytyy edetä kokeilujen kautta ja katsoa, mitkä asiat kiinnostavat. Opiskelija-asunnot ovat tietynlainen kokeilulaboratorio tulevaisuuden asumiselle, koska opiskelija-asuntojen ominaisuuksista saattaa muodostua myöhemmin asumisen perusodotus.

Kasvukeskuksissa on pulaa asunnoista, ja samalla yksin asuvien määrä on kasvanut. Onko ratkaisu tähän se, että uudisrakentamisessa keskitytään ainoastaan yksiöihin?
– Nykyisin usein ajatellaan, että uudistuotannon asuntojakauman tulisi olla sama kuin asuntojakauman tavoitetila. Se ei kuitenkaan ole niin, vaan uudistuotannon täytyy korjata olemassa olevan asuntotarjonnan ja tämän hetken kysynnän erotusta. Kääntöpuolena on se, että uudisrakentaminen tehdään usein isoina aluekehityshankkeina. Tällöin yksittäisestä kaupunginosasta voi tulla liian yksipuolinen, koska se rakennetaan tiettynä ajankohtana.

Tarjonnan lisäämisellä ei välttämättä pystytä ratkaisemaan hintaongelmaa. Lisääntynyt asuntotarjonta nimittäin saattaa tehdä kaupungista houkuttelevamman, jolloin yhä useampi haluaa muuttaa kaupunkiin. Segregaation välttämiseksi tarvitaan kohtuuhintaista asuntotuotantoa, jotta ei synny tilannetta, että Helsingissä esimerkiksi lastentarhanopettajat eivät mahdu kaupunkiin, koska hintataso määräytyy korkean tuottavuuden IT-osaajien maksukyvyn mukaan.

Mitä elämääsi kuuluu työn ulkopuolella?
– Ruoanlaitto on minulle rakas harrastus. Minulla on tapana tehdä pitkälle suunniteltuja illallisia, joita saatan toisinaan valmistella jopa muutaman päivän. Se on sellaista molekyyligastronomiakikkailua, ja välillä teen ruokaa esimerkiksi lähipusikoista löydettyjen villiyrttien pohjalta.

Olen myös pitkään yrittänyt löytää puutyöverstasta, jossa pääsisi nikkaroimaan erilaisia huonekaluprojekteja. Asun vaimoni kanssa kolmiossa Munkkiniemessä, ja meiltä löytyy lähistöltä puutarhapalsta. Oman elämän esimerkki jakamistaloudesta on se, että käytämme korttelin toisella puolella olevaa entisen taloyhtiömme saunaa, sillä nykyisestä taloyhtiöstämme sauna puuttuu.

Taavi Lindfors

TES on hyväksytty

Pitkä neuvotteluprosessi saavutti päätöksen, kun Paltan, ATL:n ja YTN:n hallinnot hyväksyivät arkkitehtisuunnittelualan uudistetun työehtosopimuksen. Ratkaisussa on sovittu korotettavan kaikkien työehtosopimuksen piirissä olevien palkkoja 1.3.2020 tai lähinnä sen jälkeen alkaneen palkanmaksukauden alusta 1,3 prosentin suuruisella yleiskorotuksella. Ratkaisu noudattaa muutoinkin yleistä linjaa.

Vuoden 2021 helmikuun alussa tulee voimaan 1,2 prosentin yleiskorotus ja 0,8 prosentin yrityskohtainen erä. Yrityskohtaisen erän maksamiseen löytyvät tarkemmat ohjeet TESistä.

Uuden sopimuksen sopimuskausi alkoi 1.11.2019, ja se päättyy 30.11.2021. Tämän jälkeen sopimus jatkuu vuoden kerrallaan, ellei sitä ole kummaltakaan sopimuspuolelta irtisanottu kahta kuukautta ennen sopimuskauden päättymistä.

Merkittäviä muutoksia

Työhyvinvoinnin osalta liitot suosittelevat, että työnantajat käyvät esimerkiksi kehityskeskustelun yhteydessä keskustelun ikääntyneen työntekijän työssäjaksamisen edistämisestä. Liitot myös perustavat yhteisen tasa-arvoryhmän suunnittelemaan tasa-arvosuunnitelman laatimisohjeistusta.

Uusi työaikalaki tuli voimaan 1.1.2020. Myös TESin työaikasäädökset muuttuivat työajan pidentämisen, liukuvan työajan, joustotyöajan sekä yli- ja lisätyön osalta. Näihin toimitetaan tarkemmat ohjeet mahdollisimman pian.

Otimme käyttöön mobiilijäsenkortin

SAFAn jäsenkortti on uudistunut: olemme ottaneet käyttöön mobiilikortin. Mobiilikortti korvaa aiemman muovikortin. Jäsenet ovat saaneet tekstiviestin, josta voi ladata mobiilikortin puhelimeen.

Jos et jostain syystä ole saanut tekstiviestiä, ota yhteyttä SAFAn jäsenpalveluun, puh. 09 5844 4208, jasenasiat@safa.fi.

SAFAn jäsenkortin esittämällä saat alennuksia eri tuotteista ja palveluista. Tarkempia tietoja jäseneduista ja -alennuksista löydät SAFAn verkkosivuilta, www.safa.fi/liity-jaseneksi sekä akavalaisten Member+-palvelusta memberplus.fi.

EKO-SAFAn vuosikokous

EKO-SAFAn vuosikokous pidetään koronaviruksen takia **15.4. klo 16.30–17.30** etäyhteyden kautta.

SAFAn kestävän kehityksen alaosasto EKO-SAFA juhlii tänä vuonna 25-vuotistaivaltaan. Vuosikokouksessa käsitellään sääntömääräiset asiat ja ideoidaan lisäksi juhlavuoden tapahtumia ja toimintaa.

Kokouksen jälkeen klo 17.45 kuullaan Oulun yliopistosta valmistuvan arkkitehtiopiskelija **Julia Rytkösen** esitys diplomityöaiheestaan *Ekokäyttäytymisen edistäminen arkkitehtuurisuunnittelussa*.

EKO-SAFAn johtokunta

Tervetuloa Vähä-Kiljavalle viettämään kesää!

Tule viettämään aurinkoinen kesäpäivä rannalla, hauska viikonloppu tai viikko vuokrattavissa mökeissä, järjestä juhlat Kasinolla, osallistu jäsentapahtumiin tai lähde metsään sienestämään ja lämmittele sen jälkeen saunassa jäsenvuorolla.

Vähä-Kiljava on kaikkien SAFAn jäsenten yhteinen kesänviettoalue Hyvinkäällä, kirkasvetisen Sääksjärven rannalla, kauniin harjuluonnon keskellä.

Mökki Aallon kesäviikkojen hakuaika on **23.3.–16.4.2020**. Hakuajan jälkeen vapaiksi jääneitä aikoja jaetaan hakujärjestyksessä.

Mökin lisäksi majoitusrakennuksen ja **Kasinon huoneita** voi vuokrata joko koko kaudeksi, viikonlopuksi tai viikoksi kesäkaudella **1.5.–30.9.2020**. Ne varataan hakujärjestyksessä.

Alueen päärakennusta Kasinoa voi vuokrata juhlakäyttöön. Kasinolla on majoitustilaa 22 hengelle, tilava ruokakokoustila noin 70 hengelle, keittiö ja takkahuone. Viereisessä majoitusrakennuksessa on lisää majoitustiloja.

Vähä-Kiljavalle pääsee helposti bussilla Kampin terminaalista, omalla autolla tai vaikka polkupyörällä.

Hakeminen: www.safa.fi > Vuokrattavat kiinteistöt > Vähä-Kiljava > verkkolomake.

Lisätietoa:
www.safa.fi > Vuokrattavat kiinteistöt > Vähä-Kiljava
www.facebook.com/SAFAKiljava

Tilavaraukset ja tiedustelut:
SAFAn toimisto, Marja Mesilä:
puh. 09 5844 4208
marja.mesila@safa.fi

Vuokralaiseksi pikkuruiseen Mökki Puutaloon

Hae Puutaloon vuokralaiseksi kaudelle **1.5.2020 –30.4.2021**. Puutalon koko on 24 m². Mökissä on kaksi makuupaikkaa, ja viiston katon alla on matalaa säilytystilaa, jota voi käyttää myös pienten lasten makuusoppena tai leikkitilana. Puutalossa on jääkaappi, keittolevy, uuni ja peltikamiina. Mökin edessä ja sivulla on reilun kokoiset kattamattomat terassit ulko-oleskeluun.

Puutalon vuokra tulevalta kaudelta on 1 440 euroa (+ sähköt). Sopimukseen kuuluu pientä mökin kunnostusta. Mökki vuokrataan aina kaudeksi kerrallaan, mutta vuokrakausien määrää ei ole rajattu.

Mökin vuokraan sisältyy saunavuoro ihanassa vanhassa hirsisaunassa.

Mökkiin on mahdollista tutustua soittamalla isännöitsijä Arto Huttuselle, puh. 040 559 5806.

Hakemukset 16.4.2020 mennessä osoitteeseen marja.mesila@safa.fi.

Opiskelijatoimintaan lisää keskustelua ja yhteistyötä

Opiskelijat haluavat tehdä yhteistyötä, vaikuttaa, keskustella ja viedä alaa eteenpäin. Tämä kiteytyi Arkkitehtiopiskelijafoorumissa helmikuussa.

SAFAn vuosittain järjestämä Arkkitehtiopiskelijafoorumi, AO-foorumi, kokosi yhteen opiskelija-aktiiveja killoista, Opiskelija-SAFAsta ja liiton toimikunnista. Tänä vuonna kutsuttuina oli myös opiskelijoita maisema-arkkitehtuurin opiskelijayhdistys Vistasta ja sisustusarkkitehtuurin opiskelijoiden yhdistys SISTAsta.

Puhujina tapahtumassa olivat SAFAn hallituksen jäsen **Noora Laak**, Sisustusarkkitehdit SIOn pääsihteeri **Minna Borg** sekä Maisema-arkkitehtiliitto MARKin johtokunnan jäsenet **Sini Parikka** ja **Anna-Kaisa Kyllönen**. Lisäksi opiskelijajärjestöt kertoivat kuulumisensa. Foorumissa käytiin myös läpi juuri valmistuneen opiskelijakyselyn tuloksia SAFAn opiskelijavastaavan johdolla sekä työstettiin ajankohtaisia asioita workshopeissa.

Opiskelijatoiminta vs. järjestötoiminta

SAFAn hallituksen jäsen Noora Laak alusti keskustelua opiskelijajärjestötoiminnan ja ammattiliiton järjestötoiminnan ominaispiirteistä. Yhtenä merkittävänä erona on muun muassa se, että opiskelijajärjestötoiminnassa sykli on lyhyt: toimijat vaihtuvat lähes aina vuosittain, ja tekemisen tahti on usein nopea. Haasteena on myös jatkuvuuden turvaaminen.

Työelämän järjestökentällä puolestaan toimijoiden sykli on *for life*, mikä tarkoittaa vahvaa jatkuvuutta ja mahdollisuutta toteuttaa pidemmän aikavälin projekteja. Toisaalta ammattiliittopuolelta usein puuttuu opiskelijatoiminnasta tuttu reaktiivisuus ja spontaanius.

Olisikin kiinnostavaa pohtia, mitä opiskelijatoimijat voisivat oppia liitoilta ja toisaalta mitä liitoissa voitaisiin oppia opiskelijatoiminnasta.

Yhteistyö kiinnostaa

Alojen välisestä yhteistyöstä puhuivat MARKin ja SIOn edustajat. Etenkin Aalto-yliopistossa eri suunnittelualojen – arkkitehtuurin, maisema-arkkitehtuurin ja sisustusarkkitehtuurin – yhteistyötä on lisätty, ja opiskelujen alkuvaiheessa kaikki vuosikurssin opiskelijat ovat yhdessä samoilla kursseilla. Myös kansallisessa opiskelijatoiminnassa on syytä pohtia yhteistyötä.

Niin SIOn kuin MARKin puheenvuoroissa toistui tärkeä ammattikuntia yhdistävä tekijä: kun työskennellään suhteellisen pienellä toimialalla, on verkostoituminen ja kollegoihin tutustuminen entistä tärkeämpää. Pienten alojen ammattiliittojen rooli onkin ”perinteistä ammattiliittoa” enemmän ammatillisen yhteisön luomista.

Myös opiskelijat näkivät alojen välisen yhteistyön hyvin

tärkeänä. Erityisen kiinnostaviksi koettiin tapahtumat, joissa jotakin teemaa käsitellään jokaisen ammattikunnan näkökulmasta. Hyvä esimerkki tästä on Heurekan tuleva puunäyttely *SuperPUU*.

Opiskelijoiden hyvinvointi puhutti

Yksi foorumin isoimmista teemoista oli opiskelijakyselyn tulosten läpikäynti ja siten opiskelijoiden hyvinvointi. Opiskelijakyselyn tuloksia esiteltiin hyvinvointiteeman osalta *au:n* numerossa 2/2020. Loput tulokset julkaistaan *au:n* numerossa 4/2020, ja niissä aiheena on erityisesti työ ja ura.

Hyvinvointi ja koulutukseen liittyvät teemat synnyttivät odotetusti vilkasta keskustelua opiskelijoiden keskuudessa. Huomiota herätti erityisesti se, miten samat haasteet toistuivat hyvin samankaltaisina kaikilla paikkakunnilla. Tärkeänä viestinä erityisesti killoille oli asioiden esille tuominen ja käsittely yhdessä koulujen kanssa.

Opiskelijat haluavat vaikuttaa

Yhteisten asioiden äärelle kerääntyminen kerran vuodessa on äärimmäisen hedelmällinen tapa työstää ajankohtaisia aiheita ja teemoja eteenpäin. Arkkitehtiopiskelijoilla opiskelijatoiminta on perinteisesti muokkautunut tekijöidensä näköiseksi rennolla ja rohkealla otteella, mikä näkyy myös foorumin osallistujissa.

Opiskelijatoiminta on kuitenkin viime vuosina kehittynyt ammattimaisempaan suuntaan. Opiskelijat eivät enää halua kokoontua yhteen ainoastaan juhlien merkeissä vaan ovat aidosti kiinnostuneita verkostoitumaan ja kehittymään yhdessä. Foorumissa pohdittiin esimerkiksi, voitaisiinko Arkkitehtiopiskelijapäiviä hyödyntää paremmin alustana keskustelulle ja muiden paikkakuntien kollegoihin tutustumiselle.

KUVAT: EMMA SAVELA

Workshopeissa työstettiin ajankohtaisia asioita.

Opiskelijoita kiinnostaa vaikuttaa, keskustella ja kehittää alaa. Tälle pitää vain löytää tilaisuus ja aikaa. Tässä SAFA voi toimia erinomaisesti mahdollistajana – ehkä tulevaisuudessa vielä enemmän.

Emma Savela
SAFAn opiskelijavastaava

> Opiskelijatoiminta on viime vuosina kehittynyt ammattimaisempaan suuntaan.

Noora Laak esittelemässä SAFAn strategiaa.

Mallinnatko maisemaa?

Maiseman runnominen nykymuotoisen tietomallinnuksen muottiin on kuin hakkaisi ruuvia vasaralla: kyllä se varmaan kiinni pysyy, mutta oikeasti pitäisi keksiä ruuvinväännin.

Maiseman digitaalisessa mallinnuksessa nousee nopeasti esiin kysymys: mitä mallinnat? Jos mallinnat luonnonympäristöä, onko tärkeää saada sen elementtien geometria tarkasti oikein? Onko tärkeää hahmottaa luonnonympäristön syklinen luonne? Onko tärkeää esittää luonnonelementtien kasvava ja kehittyvä luonne? Mikä on näiden kysymysten tärkeysjärjestys?

Maisema-arkkitehtien nykyiset suunnitteluohjelmat periytyvät rakennussuunnittelusta, ja ne keskittyvät staattisten objektien mallintamiseen. Sen takia ne soveltuvat erittäin huonosti maiseman prosessien mallintamiseen. Koska maisema-arkkitehtuuri on pohjimmiltaan eri luonnonympäristön prosessien sovittamista toimivaksi kokonaisuudeksi, nykyisten ohjelmistojen kykenemättömyys luonnonprosessien mallintamiseen ohjaa pahimmillaan suunnittelua aivan väärään suuntaan.

> Pensaat, heinät ja nurmet esitetään usein vain rastereina.

Ohjelmistoilla kykenemme suunnittelemaan tehokkaammin ja paremmin. Nykyisten tietomallinnusohjelmistojen yhteensopimattomuus maisemamallinnuksen kanssa syö pois sen ison tehostamishyödyn, josta muut rakentamisen alat pääsevät nauttimaan.

Maisemamallintamisen puutteisiin on onneksi herätty ainakin pääkaupunkiseudulla. Helsingin, Espoon ja Vantaan kaupungit sekä konsulttiryhmä ja BuildingSmart Finland toteuttivat vuosina 2017–2019 MaisemaBIM-kehitysprojektin, jossa määriteltiin lähtökohdat ja askelmerkit maisemasuunnittelun tietomallintamisen kehitystyölle.

Mallinnus Bruno Granholmin aukiosta.

Luonnonympäristön tietomallinnuksen sampo olisi mahdollisuus simuloida luonnonympäristön käyttäytymistä ja ennustaa tietomallilla rakentamisen vaikutuksia tonttiin ja koko kaupunkiekologiseen järjestelmään. Maisema-arkkitehdille sopivan tietomallinnuksen vähimmäisvaatimuksena pitäisi olla mahdollisuus hallita ilmasto-olosuhteita sekä vuorokauden- ja vuodenaikoja.

Kasvillisuuden esittäminen tietomalleissa on kuitenkin monitasoisesti ongelmallista. Puiden mallintamiseen on helppo keskittyä, sillä ne ovat selkeästi rajattuja objekteja ja melko muuttumattomia. Pensaat, heinät ja nurmet esitetään usein vain rastereina. Monilajisia ja epäselvästi rajautuneita asioita on vaikea mallintaa, koska kasvimalleja, joista nämä alueet voisivat koostua, ei ole rakennettu.

Kasvimallikirjastojen rakentaminen vaatii nykyisten tietomalliohjelmien teknisen rajoittuneisuuden takia useampia detaljiversioita malleista. BIM-mallintamisessa staattisen aikuisen puun vaatimaa tilaa kuvaava volymetrinen malli voi riittää kasvillisuuden esittämiseen, mutta tarkkojen rakennusmallien ja symbolitasolla toimivien puiden ristiriita kasvaa nopeasti häiritseväksi. Realistiseen ulkomuotoon pyrkivä kasvillisuus tulee rakentaa algoritmisesti. Algoritmisen kasvillisuuden luomisessa vastaan tulee konetehon rajallisuus, sillä algoritmiset mallit ovat luonnollisesti raskaampia. Eri detaljitasoja kutsutaan LODeiksi (*level of detail*), joihin törmätään useammin muissa ohjelmistoekosysteemeissä.

Helsingin kaupunki on panostanut merkittävästi kaupungin 3D-mallin ylläpitoon, ja kansainvälinen avoin CityGML-standardi on se mallinnuskehys, jossa luonnonympäristön elementtien riippuvaisuussuhteet voidaan ottaa huomioon. Dynaaminen ja ennustettava malli syntyy todennäköisesti ensimmäiseksi liikenteen piiriin. Sama periaate voidaan siirtää toimimaan luonnonympäristön elementtien kanssa. LODit ovat merkittävä osa CityGML-standardia.

Tietomallinnuksen ytimessä on tiedonhallinta. Jos joudumme työkalumme takia tiputtamaan pois tiedot luonnonympäristön kasvun, syklisyyden ja verkostojen funktioista, on aidosti kysyttävä, onko jäljelle jäävä tietokokonaisuus tarpeeksi laadukas rationaalisen päätöksenteon pohjaksi.

Valtiovarainministeri **Katri Kulmuni** nosti taannoin esiin aiheellisen keskustelun kansallisesta kyberomavaraisuudesta. Suomalaista kasvillisuutta kuvaavan kasvimallikirjaston pitäisi olla juuri sellaista kansallista mallinnusomaisuutta, joka tukee ekologisesti tasapainoisesti suuntautuvan yhteiskunnan kehittymistä ja joka tulisi rakentaa yhteisenä projektina. Koska ohjelmistojen rakenteet määrittävät niitä kehyksiä, joiden sisällä toimimme, ne myös määrittävät tapoja, joilla rakennamme tulevaisuutta.

Luonnonympäristön mallintamiseen liittyvät suuret kysymykset ovat ennen kaikkea filosofisia, toissijaisesti teknisiä. Alamme sisällä kukkivaa luovuutta tulee kohdistaa suunnitelmien lisäksi niihin työkaluihin, joita käytämme työssämme. Jos mallinnat maisemaa, niin mitä oikein mallinnat?

Lauri Lemmenlehti
maisema-arkkitehti, Suomen maisema-arkkitehtiliiton tiedottaja

MITTATILAUKSENA VAATIVAAN KOHTEESEEN

LAMI-ovet valmistetaan mittatilaustyönä, aina käyttökohteeseen tarkasti räätälöitynä. Oven koko, väri, ikkunat ja muut lisävarusteet toteutetaan arkkitehdin suunnitelmien mukaan.

Tuotevalikoimamme sisältää hygieenisten käynti-, heiluri- ja liukuovien lisäksi myös hygieeniset äänieristys-, palo- ja röntgenovet.

Lue lisää LAMI-ovien ylivertaisista ominaisuuksista:
WWW.LAMIDOORS.COM

GRP - DOORS
LAMI®

MUOVILAMI OY – Hygieenisiä LAMI-ovia yli 50 vuoden kokemuksella ja ammattitaidolla

PALVELUHAKEMISTO

TERÄSPORTAAT JA LASIKAITEET

AKUSTIIKKAPALVELUT

silence for sale

www.akustiikkapalvelut.fi

PYÖRILLE OMA SÄILYTYSTELINE

BUDJETTIHINNAT JA KUSTANNUSARVIOT

BETONIKIVET

Muistithan jo vastata SAFAn julkaisujen lukijatutkimukseen!

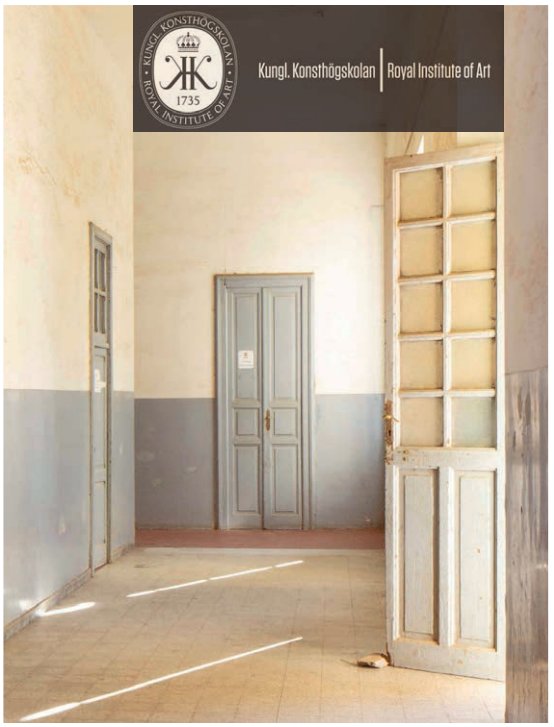

Advanced post-master studies for emerging and established practitioners

Architectural Conservation: Creating a future that shapes us
Lone-Pia Bach and Cecilia Sagrén

Building a society with reduced environmental footprint is one of today's most urgent tasks, with the construction sector as a major polluter. The course investigates how knowledge, tools and analytical methods from architectural conservation lead to new approaches shaping a more sustainable society.

Of Public Interest
Jonas Dahlberg

What we call "public space" is increasingly surveilled, politicized, and privatized. Yet public spaces have throughout history served as important sites in shaping how, when, and where people relate to each other. The course focuses on artistic values and practice-based thinking/making, exploring the significant role art can have within the realm of public space.

Decolonizing Architecture: Modernism and demodernization
Alessandro Petti and Marie-Louise Richards

The increasing presence of populations with a migratory background have brought the struggle of decolonization, once primarily located outside of Europe, within its borders. The course uses the term decolonization as a critical framework for an architectural and artistic research practice engaged in social and political struggles.

Find out more and apply: ansokan.kkh.se

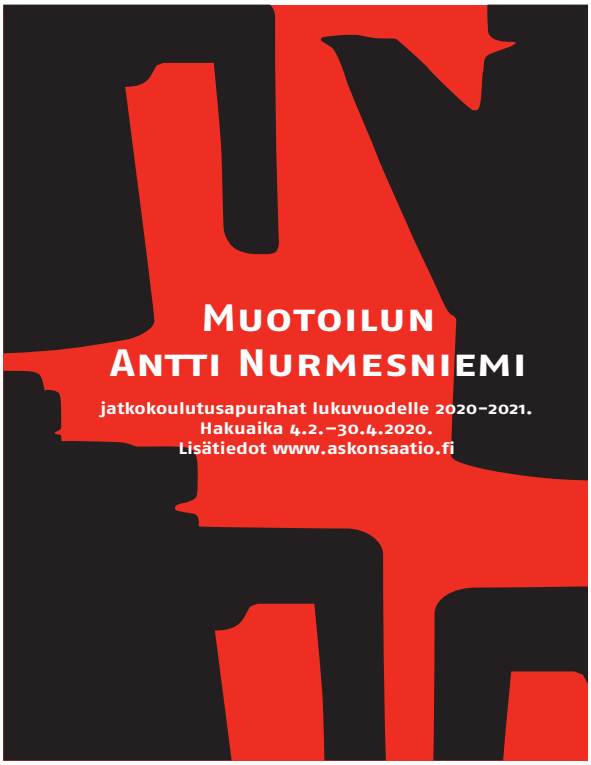

Helsinki

Kaupunkiympäristö
www.hel.fi/kaupunkiymparisto

Laatukilpailu Kalasataman asuinkerrostalotonteista

Helsingin kaupunki luovuttaa laatukilpailulla Kalasataman Nihdin asuinkerrostalotontit (AK, AK-1) 10668/1-4. Tontille 1 tulee toteuttaa vapaarahoitteisia omistusasuntoja Hitas I -ehdoin, tontille 2 valtion tukemia (pitkä korkotuki) vuokra-asuntoja sekä tonteille 3 ja 4 sääntelemättömiä vapaarahoitteisia omistus-ja/tai vuokra-asuntoja. Kaupunki vuokraa tontit 1 ja 2 sekä myy tontit 3 ja 4.

Kaikki neljä tonttia varataan korkealaatuisimmaksi arvioidun kilpailuehdotuksen esittäneelle toteuttajalle tai toteuttajaryhmälle. Kilpailun tarkemmat ehdot ja tiedot ilmenevät tarjouspyynnöstä osoitteesta **www.hel.fi/tontit -> Tonttihaut ja -kilpailut**

Laatukilpailu päättyy **perjantaina 29.5.2020 klo 12.** Tiedusteluihin vastaa johtava kiinteistölakimies Martti Tallila, puh. (09) 310 36449, martti.tallila@hel.fi.

TYÖPAIKAT

Lemminrahkan koulukeskus, Kangasala, 2020

Haemme kokeneita ja taitavia arkkitehteja mielenkiintoisiin uudis- ja korjausrakentamishankkeisiin. Vahva tietomalliosaaminen luetaan eduksi.

Hakemukset osoitteeseen: work@verstasarkkitehdit.fi

VERSTAS ARCHITECTS

Aalto-yliopiston Taiteiden ja suunnittelun korkeakoulun
Arkkitehtuurin laitokselle haetaan

Lehtoria, alana Rakennus-suunnittelu

Tehtävä on työsopimussuhteinen ja määräaikainen. Tehtävä täytetään 1.1.2021 alkaen neljän vuoden määräajaksi.

Hakuaika päättyy **perjantaina 17.4.2020**

Lisätiedot: **aalto.fi/en/about/careers/jobs/**

Aalto-yliopisto on rohkeiden ajattelijoiden yhteisö, jossa tiede ja taide kohtaavat tekniikan ja talouden. Tunnistamme ja ratkaisemme yhteiskunnan suuria haasteita ja rakennamme innovatiivista tulevaisuutta. Yliopistossa on kuusi korkeakoulua, lähes 12 000 opiskelijaa ja yli 400 professoria. Kampuksemme sijaitsevat Espoossa ja Helsingissä.

A! **Aalto-yliopisto** aalto.fi

Aalto-yliopiston Taiteiden ja suunnittelun korkeakoulun
Arkkitehtuurin laitokselle haetaan

Professoria, alana Humanitaarinen arkkitehtuuri

Tehtävä on työsopimussuhteinen ja määräaikainen. Tehtävä täytetään 1.9.2020 alkaen viiden vuoden määräajaksi.

Hakuaika päättyy **tiistaina 31.3.2020**

Lisätiedot: **aalto.fi/en/about/careers/jobs/**

Aalto-yliopisto on rohkeiden ajattelijoiden yhteisö, jossa tiede ja taide kohtaavat tekniikan ja talouden. Tunnistamme ja ratkaisemme yhteiskunnan suuria haasteita ja rakennamme innovatiivista tulevaisuutta. Yliopistossa on kuusi korkeakoulua, lähes 12 000 opiskelijaa ja yli 400 professoria. Kampuksemme sijaitsevat Espoossa ja Helsingissä.

A! **Aalto-yliopisto** aalto.fi

Jyväskylän asemakaavoitukseen

ARKKITEHTI TAI KAAVASUUNNITTELIJA

Tule meidän tiimiin! Saat työskennellä kiinnostavien ja haastavien suunnittelutehtävien parissa. Innostavassa työyhteisössämme jokaisen työpanosta ja asiantuntemusta arvostetaan. Tehtäviisi kuuluvat asemakaavojen sekä kaupunkikuvallisten selvitysten laadinta ja ohjaaminen, viranomaisyhteistyö ja asiakaspalvelutehtävät.

Katso lisätietoja ja jätä hakemuksesi 3.4.2020 klo 14 mennessä osoitteessa jyvaskyla.fi/rekrytointi.

JYVÄSKYLÄ

Tule meille töihin!
Haemme joukkoomme kokenutta rakennusarkkitehtia, arkkitehtia tai arkkitehti yo:ta vahvistamaan osaamistamme. Käytämme Autocad- ja Revit-ohjelmistoja.
Hakemukset:info@arosuo.fi Lisätiedot: +358 40 5309790 / www.arosuo.fi

AROSUO / ARKKITEHDIT ARCHITECTS

Arkkitehtitoimisto Harris-Kjisik, Helsinki

Työtä tarjolla heti!

Kokeneita arkkitehteja julkisten rakennusten suunnitteluun
Innostuneita arkkitehtiopiskelijoita mallintamiseen ja esityskuvien laadintaan
Edellytämme Archicad-osaamista.

Työajoista voimme sopia joustavasti.
Lyhyt portfolio, CV ja vapaamuotoiset hakemukset (max. 2 x A4) sähköpostilla ennen **31.3.2020**: jobs@h-k.fi
Ota yhteyttä mahdollisimman pian! Paikat täytetään heti sopivien henkilöiden löydyttyä.
Lisää tietoa: Hennu Kjisik, +358 50 469 6704

au arkkitehtiuutiset

Ilmestyminen: 12 numeroa vuodessa
Vuodesta 1947 | ISSN 0044-8915
Aikakauslehtien liiton jäsen
SAFAn, ATL:n ja SUM:n
uutis- ja tiedotuslehti
Paino: Grano Oy 2020

Julkaisija:
Suomen Arkkitehtiliitto –
Finlands Arkitektförbund ry SAFA
Malminkatu 30, 00100 Helsinki
puh. 09 584 448, fax 09 5844 4222
au@safa.fi, au.safa.fi, @au_uutiset

Toimitus:
Paula Huotelin, päätoimittaja (oto.)
paula.huotelin@safa.fi, 040 556 2827
Anne Haatainen, toimitussihteeri, ulkoasu
au@safa.fi, 040 169 2213
Riina Behl, avustaja
Päivi Virtanen, toimittaja

Lehtitilaukset ja osoitteenmuutokset:
Tilaajat: julkaisut@safa.fi
Jäsenet: jasenasiat@safa.fi

Ilmoitusmyynti:
Maria Ahoranta, 044 243 3519
Timo Lepistö, 044 534 9878
etunimi.sukunimi@saarsalo.fi

Aineiston sisäänjättö ja ilmestyminen:

Nro	*Ilmoitusaineisto	Ilmestyy
4|2020	2.4.	23.4.
5|2020	4.5.	22.5.
6–7|2020	1.6.	18.6.
8|2020	10.8.	27.8.
9|2020	7.9.	24.9.
10|2020	5.10.	22.10.
11|2020	2.11.	19.11.
12|2020	30.11.	17.2.

*(Ilmoitusvaraukset viikkoa ennen)

HUOM!
Kirjoitusten aikataulu sovittava
toimitussihteerin kanssa.

TAMPERE. FINLAND

TULE TAMPEREEN TEKIJÄKSI!

Tampere on kasvava ja kehittyvä kaupunki, johon rakennetaan uutta ja vanhoja alueita otetaan uuteen käyttöön. Rakennusvalvonnassa tehtävämme on huolehtia kaupunkikuvasta ja -ympäristöstä, valvoa rakentamista ja ohjeistaa rakentajia. Käsittelemme rakentamiseen liittyvät luvat, teemme lupiin liittyvät katselmukset ja tarkastukset.

Kaupunkiympäristön suunnittelu/ Rakennusvalvonta

Haemme RAKENNUSTARKASTAJAA vakituiseen virkaan.

Rakennustarkastaja johtaa kaupunkiympäristön suunnittelun palveluryhmän rakennusvalvontayksikköä, jonka henkilöstömäärä on noin 30. Rakennustarkastaja vastaa yksikön toiminnan koordinoinnista, palveluprosessien asiakaslähtöinen kehittäminen, sekä maankäyttö- ja rakennuslaissa ja -asetuksessa sekä muissa säädöksissä rakennusvalvontaviranomaiselle määrättyjen tehtävien valmistelusta ja toimeenpanosta. Tehtävään kuuluu aktiivinen osallistuminen palvelualueen ja palveluryhmän yhteistyöhön ja kehityshankkeisiin.

Lisätietoja tehtävästä antaa suunnittelujohtaja Taru Hurme, puh. 040 806 2601 tai sähköpostitse etunimi.sukunimi@tampere.fi

Tule johtamaan innostunutta työyhteisöämme Tammerkosken äärelle ja ratikan linjoille.

Hakuaika päättyy 13.4.2020.

TAMPEREEN KAUPUNKI

Katso tarkemmat kuvaukset ja hakuohjeet: **www.tampere.fi/tyo**

Savuton työpaikka

Lisää työpaikkoja SAFAn verkkosivuilla www.safa.fi

Tuusulan kunnan kuntasuunnittelu hakee virkaan

KAAVOITUS-PÄÄLLIKKÖÄ

Etsimme luovaa ja kehittämishaluista kaavoituspäällikköä mielenkiintoisten tehtävien pariin vetämään kaavoitusyksikköä. Tehtäviä on mahdollista määritellä valittavan osaamisen ja kokemuksen perusteella.

Kelpoisuusvaatimuksena on soveltuva ylempi korkeakoulututkinto (esim. arkkitehti tai FM/suunnittelumaantiede), MRA 3 §:n mukainen kaavan laatijan pätevyys ja kokemusta alan ammattitehtävistä. Arvostamme yhteistyökykyä, esimies-, kaavasuunnittelu- ja kuntakokemusta.

Tehtäväkohtainen palkka on 4 908,60 €/kk, jonka lisäksi maksetaan mahdolliset lisät.

Lisätietoja ja jätä sähköinen hakemus ansioluetteloineen 19.4.2020 mennessä osoitteessa www.tuusula.fi/tyopaikat

TUUSULA **Tekemisen taidetta.**

TILITOIMISTO A-PALVELU OY
Korkeavuorenkatu 43 D, 00130 HELSINKI
puh. +358 10 336 6030
tilitoimisto@apalvelu.fi

Pienoismallitoimisto HELIÖVAARA
www.jaakkoheliovaara.fi
050 4337 499
CNC-työstöt, 3D-tulostus

Hyvinkään kaupunki kasvaa ja kehittyy osana metropolialuetta. Tule mukaan kaupunkisuunnittelun ammattilaisten joukkoon Hyvinkäälle!

Haemme KAAVA-ARKKITEHTIA

vakituiseen työsuhteeseen kaavoituksen monipuolisiin tehtäviin kaavoitusyksikköön.

Työssäsi osallistut Uudenmaan viidenneksi suurimman kaupungin keskustan kehittämiseen ja muihin keskeisiin maankäyttöprojekteihin yhteistyössä eri sidosryhmien ja asiantuntijoiden kanssa.

Tehtäviisi kuuluvat erityisesti vaativien asemakaavojen laatiminen ja täydennysrakentamisen kaavallinen ohjaus.

Hae tarkemmat tiedot ja täytä hakemus www.kuntarekry.fi (työavain 282744) perjantaihin 3.4.2020 klo 15.00 mennessä.

HYVINKÄÄ

ARKKITEHTI / ARKKITEHTIOPISKELIJA

Mielenkiintoisiin joukkoliikennehankkeiden suunnittelutehtäviin. Toimistomme sijaitsee Arabianrannassa hyvien liikenneyhteyksien varrella. Käytössä Revit- ja AutoCAD-ohjelmistot.

Hakemukset CV:n ja palkkatoiveen kera:
hmtarkkitehdit@hmtarkkitehdit.fi
Tiedustelut: Milja Nuorkivi, milja.nuorkivi@hmtarkkitehdit.fi
Puh 020 749 9790.

HMT ARKKITEHDIT OY
Hämeentie 155 C, 00560 Helsinki www.hmtarkkitehdit.fi

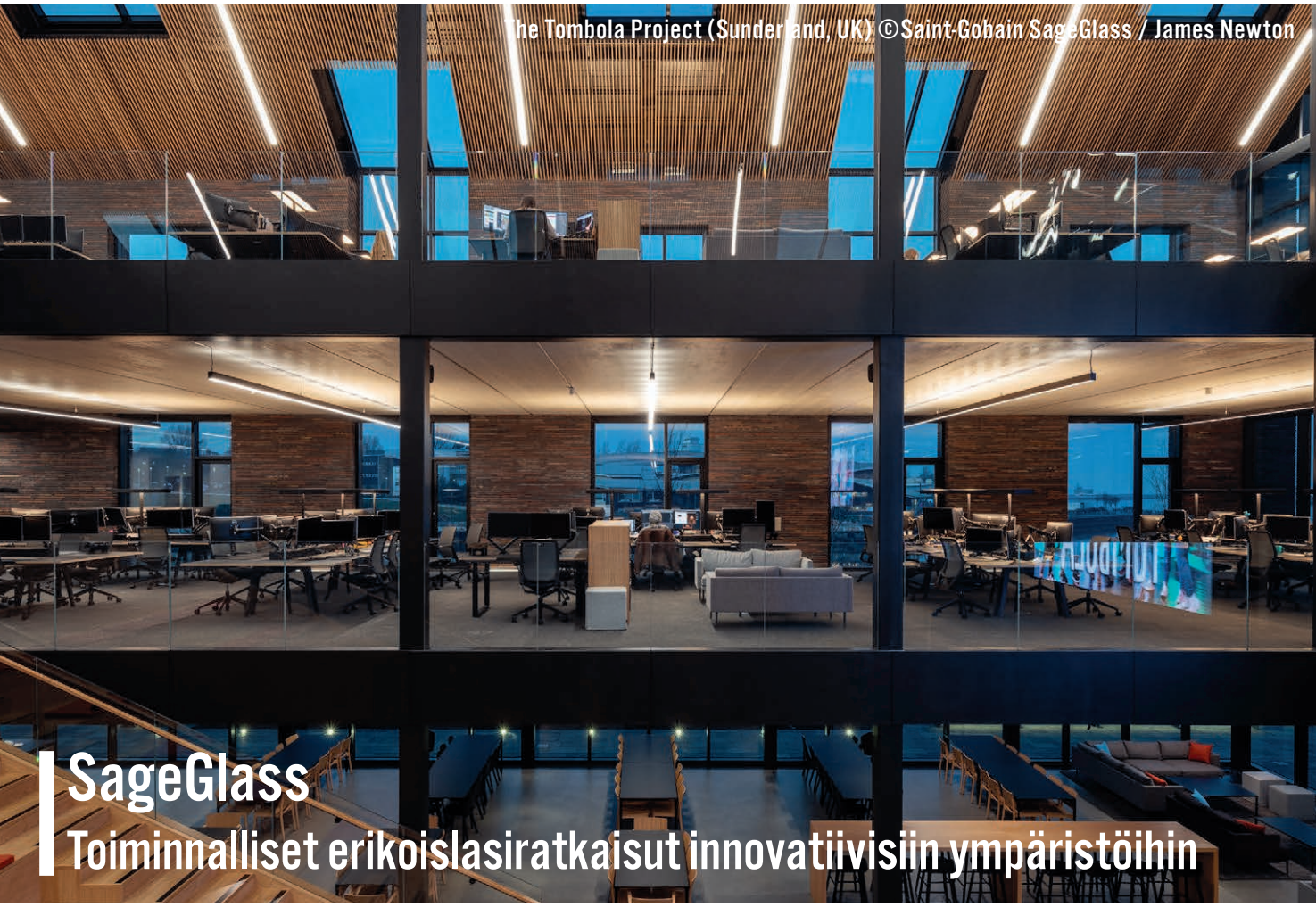

SageGlass

Toiminnalliset erikoislasiratkaisut innovatiivisiin ympäristöihin

Katso lasin mahdollisuuksia uudella tavalla – elektrokromaattisella SageGlassilla viet rakennuksesi viihtyvyyden, ekologisuuden ja luonnonvalon hyödyntämisen seuraavalle tasolle.

SageGlass optimoi päivänvalon määrää ja vähentää samalla lämpösäteilyä ja häikäisyä. Lasi tummenee joko automaattisesti tilanteen mukaan tai manuaalisesti, jolloin tilankäyttäjät voivat itse säätää lasien valonläpäisyä – nyt myös langattomasti mobiilisovelluksella.

Erikoislaseilla teet parempia työympäristöjä. Kun ihmiset voivat hyvin, myös työnteko tehostuu.

VITREA

Kumppanisi erikoislasiratkaisuissa
09 8190 450, www.vitrea.fi